

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXLVII. ad annum MDXXVII.

Parisiis, 1644

Mandatvm Patriarchae Maronitarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15644

*Abbates, & generales ordinum.*ANNO
CHRISTI
1566.Reuerendus pater dominus Ioannes sancti Sebastiani extra muros
Vrbis abbas.Generales Vallis umbrosæ, sancti Francisci, sancti Dominici, &
sanctæ Mariæ Scruorum.*Oratores & illustres domini temporales.*Illustris dominus Laurentius de Medicis, nepos præfati sanctissimi
domini nostri secundum carnem, dux Vrbinatensis.Illustris dominus Albertus de Carpi, orator inuictissimi imperatoris.
Magnificus dominus Hieronymus Vich, orator Catholici regis Hi-
spaniarum.Magnificus dominus Michael de Silua, orator illustrissimi regis
Portugalliæ; & quamplures alii nobiles & milites Hierosoly-
mitani.*Matth. 14.*

Celebrata Missa per reuerendum dominum Gabrie-
lem archiepiscopum Dyrrachiensem; & cantato per re-
uerendissimum in Christo patrem & dominum domi-
num Marcum, sanctæ Mariæ in Via lata diaconum car-
dinalem, euangelio secundum Matthæum, incipiente, *Se-
dente Iesu super montem Oliueti, &c.* ac cantato hymno per
sanctissimum dominum nostrum, incipiente, *Veni crea-
tor Spiritus: ac peractis orationibus consuetis, oratores
patriarchæ Maronitarum montis Libani præstiterunt o-
bedientiam nomine dicti patriarchæ sanctissimo domino
nostro, & præsentauerunt quoddam mandatum in lingua
Chaldæa seu Arabica. Et præstita obedientia, vnus dicto-
rum oratorum ascendit ambonem, & legit dictum man-
datum in lingua propria. Deinde reuerendus dominus An-
dreas secretarius Concilii ascendit ambonem, & legit di-
ctum mandatum interpretatum in lingua Latina, cuius
tenor sequitur, & est talis:*

M A N D A T V M P A T R I A R C H Æ
Maronitarum.

*Gratias Deo reuerenter agimus sub mundissimis pedibus patris
nostri sanctissimi Christi vicarii, & domini nostri papæ Leonis
decimi, qui vices beati Petri veritatis petræ gerit in terris, se-
detque super apostolicam sedem ipsius sanctissimæ benedictio-
nis super nos. Amen.*

Cogimur in diuinas laudes erumpere, Deoque, a quo
omne

ANNO
CHRISTI
1516.

omne bonum, gratiarum actiones indefinenter agere, qui purissimæ sanctitatis vestræ menti illabi dignatus est, eamque per inspirationem pulsare, vt nos per sanctum nuntium suum fratrem Ioannem Franciscum de Potentia visitaret. Is enim fratre Francisco Reatino interprete, & viam salutis nobis ostendit, & sancta documenta reliquit: nempe quomodo sanctum conficiatur chrisma, ex puro videlicet oleo & balsamo, nihilque præter hæc immiscendum, quo etiam tempore aquis salutari- bus infantes ablui debeant, & sacro baptismatis fonte renasci: non sitque quadragesimus postulandus dies, sicut antea erroris tenebris inuoluti præstolari consueuimus, sed in octauo, vel etiam ante, cum necessitas expo- stulauerit: qua vero ratione iuxta patrum & sanctæ Romanæ ecclesiæ instituta, matrimonia contrahantur, quæ eadem impediunt: ac sacri quonam pacto conferantur ordines: quibus item verbis in consecratione dominici corporis ac sanguinis vti debeamus: & quod Spiritus sanctus a Patre procedat & Filio, sicuti ab vnico principio & vnica spiratione: & quod Christianus, qui in hac vita sufficientem de suis delictis pœnitentiam non egit, ea functus ad quemdam, diuina permittente iustitia, ducatur locum, qui purgatorium dicitur, vt ibidem, quousque dignior sit cælum ascendere, maneat: & quod semel saltem in anno nostra proprio sacerdoti confiteamur peccata, sanctissimumque eucharistiæ sacramentum in paschate suscipiamus Domini nostri Iesu Christi, & sanctorum apostolorum Petri & Pauli natali hoc consueuerimus adimplere: & vt semper & in omnibus apostolica sedis ac sanctitatis vestræ eiusque successorum submittamur mandatis: præsentibus archiepiscopis, episcopis, nec non doctoribus nostris cleri & populi maioribus, & claro nos docuit eloquio, & dulciter instruxit. Hæc enim, pater sancte, & nonnulla alia ab eo instituta, nostrarum salutem concernentia animarum, & in Arabico conscripta sermone nobis relicta, quibus euitantur peccata moresque reformantur in melius, prompta obedientia acceptamus & confitemur, adimplereque speramus. Et propterea apprime in Domino exultauius, & animi nostri immodicam spiritalem conceperunt latitiam,

Deoque optimo maximo, ac sanctitati vestrae gratias egimus, fratres hos sanctos ad nos dirigenti, qui salutis iter nobis ostenderunt, & animas nostras in Domino recrearunt. Nos vero cum praelibato fratre Ioanne Francisco quosdam ex nostris ad sanctitatem vestram destinamus, ea deducti opinione, ut patrum instituta, ac sanctae Romanae ecclesiae dogmata addiscant, & cum edocti fuerint, ad nos docturi alios postmodum redeant. Interea non paruo afficimur taedio, quoniam ad deosculandum adorandumque sanctissimos sanctitatis vestrae pedes accedere prohibemur, & quae mente gerimus, fixis in terram poplitibus proprio ore exprimere ipsi nequimus. Ut autem affectui nostro ac voto utcumque satisfaciamus, cum praefato sanctitatis vestrae nuntio fratre Ioanne Francisco, oratorem nostrum Acuri Ioseph cum Elia, ac Elia monacho, ad sanctitatem vestram destinandum decreuimus, ut nostro ac totius cleri, Maronitarumque populi nomine, terram fronte tangens flexisque genibus sanctissimos pedes sanctitatis vestrae & adoret & deosculetur, ac sanctae apostolicae sedi coram fratribus vestris sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus, sanctitati vestrae obedientiam praestet, & fidelitatem iuret, & quod veraciter sanctae sedis apostolicae, & sanctitatis vestrae serui fideles sumus, demisso capite firmiter protestetur. Amen, Amen. Quaedam vero alia supra dicto fratri nostro Ioanni Francisco referuamus, quae ut sanctitati vestrae enarret, sub Dei attestatione adstrinximus; erit enim veluti noster amabilis frater benedicti monasterii sanctae Mariae de Camibin in monte Libano sancto, ac totius cleri & Maronitarum populi ad pedes sanctitatis vestrae sollicitus procurator. Omnia quidem nostra, & quomodo sub infidelium detestanda seruitute, tamquam omni auxilio orbati, infelicissimam vitam ducimus, propriis oculis ipse conspexit. Hoc est responsum puritatis nostrae sanctissimo, & purissimo patri nostro, cuius sanctas benedictiones misericors Deus ad nos transmittat. Amen, Amen, Amen.

Scripta sunt haec anno dominicae incarnationis millesimo quingentesimo decimoquinto, mensis Februarii die 14.

A tergo.

ANNO
CHRISTI
1516.

Præsentabuntur cum Dei gratia in manus sanctissimi domini nostri Leonis, qui super sanctam sedem Petri apostoli residet, pro parte pauperis discipuli sui Petri patriarchæ Maronitarum ex monasterio Camibin in monte Libano serui seruorum Dei.

Quo perlecto, dicti oratores accesserunt ad sanctissimum dominum nostrum, & deosculati sunt eius beatissimos pedes, præstantes eidem sanctissimo domino nostro, nomine quo supra, debitam obedientiam & reuerentiam. Qua præstita, dominus Marius de Peruschis procurator Concilii, petiit instrumentum & instrumenta dictæ obedientiæ.

Deinde reuerendus pater dominus Ioannes episcopus Reualiensis, orator marchionis Brandeburgensis electoris imperii, ascendit ambonem, & legit schedulam disponentem circa modum prædicandi, cuius tenor talis est:

*Leo episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam,
sacro approbante Concilio.*

Supernæ maiestatis præsidio, per cuius ineffabilem prouidentiam caelestia simul & terrena diriguntur, super gregem dominicum nobis commissum, speculatoris officium, quantum imbecillitati nostræ conceditur, exercentes, totaque mente nobiscum ipsi reuoluentes, inter alia quamplura & magna ad nos etiam pertinere, ut munus prædicationis, quod in ecclesia Dei præcipuum ac pernecessarium, magnique fructus atque utilitatis, dummodo recte & ex sincera caritate erga Deum & proximum præceptisque & exemplis sanctorum patrum, qui hæc profitentes cum fidei fundatione & propagatione plurimum ecclesiæ contulerunt, exercentur: quippe quod Redemptor noster primus fecit & docuit, & eius præcepto & imitatione duodenus ille apostolorum numerus, quasi totidem cæli Dei veri gloriam enarrantes per orbem terrarum, vniuersum genus humanum, quod sub peccati iugo vetusta seruitute continebatur, sensim ab eorum tenebris educentes, & ad perpetuæ salutis lucem excitantes, verbum ipsum in omnem terram & in fines orbis terræ, tum ipsi prius, tum deinde sui successores, longe lateque propagauerunt, altissimeque fundarunt,

Concil. Tom. 34.

Ooo, ij

vt qui nunc tantum subeunt onus , meminisse debeant , creberrimeque secum reuoluere , præter auctoris ipsius ac fundatoris Iesu Christi pientissimi redemptoris , Petri etiam & Pauli ceterorumque apostolorum & Domini discipulorum se vices , quoad hoc officium , subire , ac sustinere. Sane fide dignorum relatione percepimus , quod nonnulli prædicatores nostris temporibus , quod dolenter referimus , non attendentes , se eorum , quos diximus , & insuper sanctorum ecclesiæ doctorum , aliorumque sacram theologiam profitentium , qui assistendo iugiter Christianis , ac se falsis prophetis rectam fidem subuertere annitentibus opposcentes , ecclesiam militantem illasam prius , per se talem eam esse manifestarunt , officium exercere , & non nisi vtilia concurrenti eorum sermonibus populo ad vitiorum extirpationem , virtutum laudem , animarum denique salutem fidelium , meditanda & perficienda debere assumere , multa tamen & varia contra institutiones & exempla , quæ diximus , quandoque etiam scandalosa populis prædicare , quod mentem certe nostram mirum in modum commouit , dum nobiscum ipsi mente voluimus , quod illi officii immemores fui , in suis sermonibus non ad vtilitatem audientium , sed ad suam potius ostentationem laborantes , vanis quorundam auribus blandiuntur , qui ad hoc iam deuenisse apparent , vt verificetur dictum Apostoli ad Timotheum ita scribentis : *Erit enim tempus , cum sanam doctrinam non sustinebunt , sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus , & a veritate quidem auditum auertent , ad fabulas autem conuertentur* : quorum falsas & inanes mentes , prædicantes ipsi præfati , non modo in rectam veramque viam reducere minime student , sed illas maioribus etiam erroribus implicant , dum sine vlla Canonum attestatione , vel reuerentia , imo contra ipsas canonicas sanctiones , sacra scripturæ sensum multifariam peruertentes , temereque ac perperam plerumque interpretantes , contra veritatem prædicare , terroresque ac minas , multaque mala prope diem affutura , iamque ingruentia , nulla profus legitima ratione muniti , sed suo dumtaxat sensui obsequentes , comminantur , repræsentant , adesseque asseuerant , plerumque etiam vana quædam & inania , & alia huiusmodi

2. Tom. 4.

ANNO
CHRISTI
1516.

populis ingerere, & quod enormius est, ab æternitatis lumine, & sancti Spiritus admonitione aut infusione illa se habere asserere audent? Cumque ii sub confictorum miraculorum mendaciis varios errores fraudesque disseminent, denique populos, quos in euangelica doctrina sedulo instruere, & in vera fide detinere & conseruare deberent, sermones suos a sensu & præceptis vniuersalis ecclesiæ retrahentes, a sacrisque constitutionibus, quas maxime sequi deberent, deuiantes, auditores suos amouent ac longe faciunt a salute. Per hæc namque & alia huiusmodi simpliciores homines, vt ad deceptionem procliuiores, a via salutis & obedientia Romanæ ecclesiæ deuiantes, in errores varios perfacile inducuntur. Propterea Gregorius huius muneris peritissimus, & feruore caritatis incensus, prædicatores vehementer hortatur & monet, vt dicturi ad populum prudentes cautique accedant, ne dicendi impetu rapti, verborum erroribus quasi iaculis audientium corda configant, & cum sapientes fortasse videri desiderant, decepti, speratæ virtutis compagem insipienter discindant. Sæpe namque verborum effectus amittitur, cum loquacitate importuna, vel incauta, audientium corda leuigantur. Et sane in nullo alio rudem ii plebem maiori damno scandaloque afficiunt, quam cum vel tacenda prædicant, vel falsa & inutilia docendo, eam in terrorem inducunt. Quæ quoniam huic sacræ religioni diuinitus instituta, vt noua & aliena, omnino contraria esse noscuntur, graui certe accuratoque sunt examine digna, ne scandalum populo Christiano, & suorum auctorum, ac aliorum animabus interitum pariant. Nos igitur sanctæ Dei ecclesiæ (cui disponente Domino præsidemus, quæ quidem vna est, & vnum Deum prædicat, colit, ac vnam fidem firmiter & sincere confitetur, iuxta illud Prophetæ vaticinium: *Qui habitare* Psal. 67. *facit vnus moris in domo*) vniformitatem, quantum cum Deo possumus, posthabitam reducere, & retentam conseruare, quique populo verbum Dei prædicant, tales esse cupientes, vt eorum prædicatione Dei ecclesia nullum scandalum patiat; & si qui corrigibiles sunt, ab his, quæ proximis nostrisque temporibus præsumpserunt, cum nonnullos eorum præter illa quæ diximus, in prædicationibus non viam amplius Domini in virtute docentes, non euange-

lium, vt deberent, explanantes, sed conficta miracula, & noua ac falsa vaticinia, aliaque leuia & ab anilibus fabulis parum distantia, magnumque scandalum parientia, nulla deuotionis & auctoritatis, eiusque improbantis ac repellentis hæc habita ratione, vastis clamoribus imprimere ac suadere vbique conantes, & ne pontificali quidem dignitate fulgentibus, & aliis ecclesiæ prælatis parcentes, quibus potius honorem ac reuerentiam exhibere deberent, sed in eorum personas ac statum audaciter ac temere inuehi consueuisse, & alia huiusmodi commisisse constat, in futurum abstineant, vt tam periculosum contagiosumque malum, ac mortifera pestis radicitus euellatur, & arefactum ita penitus deleatur, vt nec memoria eius remaneat: sacro approbante Concilio, statuimus & ordinamus, vt nullus tam clericus sæcularis, quam cuiuscumque etiam mendicantium ordinis regularis, aut quiuis alius ad quem facultas prædicandi, tam de iure quam de consuetudine vel priuilegio aut alias pertinet, ad huiusmodi officium exercendum admittatur, nisi prius per superiorem suum respectiue diligenter examinatus (in qua re conscientiam ipsius superioris oneramus) ac morum honestate, ætate, doctrina, probitate, prudentia, & vitæ exemplaritate ad illud aptus, & idoneus reperiatur, & hic, quocumque postea prædicaturus accesserit, de huiusmodi examine & idoneitate sua per literas authenticas, seu alias sui examinatoris approbatorisque episcopis & aliis locorum ordinariis fidem legitime faciat. Mandantes omnibus qui hoc onus sustinent, quique in futurum sustinebunt, vt euangelicam veritatem, & sanctam scripturam iuxta declarationem, interpretationem, & ampliationem doctorum, quos ecclesia vel vsus diuturnus approbavit, legendosque hæcenus recepit, & in posterum recipiet, prædicent & explanent: nec quidquam eius proprio sensui contrarium, aut dissonum adiiciant, sed illis semper insistant, quæ ab ipsius sacra scripturæ verbis, & præfatorum doctorum interpretationibus, rite & sâne intellectis, non discordant. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel Antichristi aduentum, aut certum diem iudicii prædicare, vel asserere nequaquam præsumant, cum Veritas dicat, non esse nostrum nosse tempora vel momenta,

ANNO
CHRISTI
1516.

quæ Pater posuit in sua potestate: ipsosque qui hæcenus familia asserere ausi sunt, mentitos; ac eorum causa reliquorum etiam recte prædicantium auctoritati non modicum detractum fuisse constet: inhibentes omnibus & singulis clericis sæcularibus vel regularibus præfatis, ceterisque cuiuscumque status, gradus, & ordinis existant, qui hoc onus assument, ne de cetero in sermonibus suis publicis, alia quæque futura ex literis sacris constanter prædicere, nec illa a Spiritu sancto vel diuina reuelatione se habuisse affirmare, & alienas inanisque diuinationes asseuerando, aut alio quocumque modo tractando assument, sed ex diuinæ vocis præcepto euangelium omni creaturæ cum vitiorum detestatione, & virtutum commendatione enucleent & declarent, & pacem ac dilectionem mutua a Redemptore nostro tantopere commendatam vbique fouentes, non scindant vestem inconsutilem Christi, sed ab episcoporum & prælatorum, ac aliorum superiorum, eorumque status scandalosa detractio, quos coram vulgo, & laicis non modo incaute, sed etiam intemperanter reprehendunt & mordent, & ab eis male gestorum expressis quandoque nominibus aperta & manifesta redargutione abstineant. Denique constitutionem felicis recordationis Clementis papæ V. quæ incipit, Religiosi; quam tenore præsentium innouamus & approbamus, inuiolabiliter ab eis obseruari debere decernimus, vt hac ratione ad vtilitatem populi prædicantes, & eum Domino lucrifacientes, talentum, quod ab illo acceperant, superlucrari, & eiusdem gratiam & gloriam consequi mereantur. Ceterum si quibusdam eorum Dominus futura quædam in Dei ecclesia inspiratione quapiam reuelauerit, vt per Amos prophetam ipse promittit, & Paulus apostolus prædicatorum princeps, *Spiritum*, inquit, *nolite extinguere, prophetias nolite spernere*, hos aliorum fabulorum, & mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minime volumus. Extinguitur namque ipsius gratia Spiritus, Ambrosio teste, si incipientibus loqui feruor contradictione sopitur: & tunc Spiritui sancto iniuria certe fieri dicitur. Et quoniam res magni momenti est, eo quod non de facile credendum sit omni spiritui, sed sint probandi spiritus, teste apostolo, an ex Deo pro-
1. Thess. 5.
1. Ioan. 4.

tiones, antequam publicentur, aut populo prædicentur, exnunc apostolicæ sedis examini reseruata intelligantur. ANNO CHRISTI 1516.
 Quod si sine moræ periculo id fieri non valeret, aut vrgens necessitas aliud suaderet, tunc eodem ordine seruato, ordinario loci notificentur, vt ille adhibitis secum tribus aut quatuor doctis & grauibus viris, huiusmodi negotio cum eis diligenter examinato, quando id expedire videbunt, super quo eorum conscientias oneramus, licentiam concedere possint. Si qui autem contra præmissorum aliquod committere quidquam ausi fuerint, vltra pœnas contra tales a iure statutas, excommunicationis etiam sententiam, a qua non nisi a Romano pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolui possint, eos incurrere volumus. Et vt eorum exemplo alii attentare similia minime audeant, eis prædicationis etiam officium interdictum esse perpetuo decernimus; non obstantibus constitutionibus, ordinationibus, ac priuilegiis & indultis, & literis apostolicis, ordinibus, & personis præfatis, etiam in Mari magno comprehensis, ac etiam a nobis forsân approbatis, innouatis, vel etiam de nouo concessis, quæ quo ad hoc nolumus eis in aliquo suffragari.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, ordinationis, mandati, inhibitionis, innouationis, approbationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius, se nouerit incursum.

Data Romæ in publica sessione, in Lateranenſi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis Domini millesimo quingentesimo decimosexto, xiv. Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno quarto.

Qua perlecta, petiit an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et omnibus vnanimiter placuerunt.

Postmodum vero reuerendus pater dominus Maximus episcopus Ifernienſis ascendit ambonem, & legit schedulam, in qua continentur concordata cum Christianissimo rege Francorum. Cuius tenor sequitur, & est talis:

Leo

ANNO
CHRISTI
1516. Leo episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam,
sacro approbante Concilio.

Diuina disponente clementia, per quam reges regnant, & principes imperant, in eminenti apostolatus specula, & super gentes & regna meritis licet imparibus constituti, animo reuoluentes, quod etsi ea, quæ pro salubri & quieto regimine regnorum, & ad pacem & iustitiam populorum perpetua eorundem regnorum stabilitate, regibus præsertim de fide catholica & de republica Christiana & apostolica sede benemeritis; laudabili & prouida nostra ordinatione, cum venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus concessa, ac ad effectum huiusmodi gesta, statuta, ordinata, decreta, factaue sunt, plenam roboris obtineant firmitatem: illis nihilo minus interdum, sacro approbante Concilio, nostræ innouationis, & approbationis robor adiciamus, vt eo firmitus illibata perdurent, quo sæpius erunt nostra auctoritate, ac etiam generalis Concilii præsidio communita, efficacemque operam circa eorundem conseruationem libenter adhibemus, vt reges & ipsorum regnorum personæ, concessionibus, priuilegiis, statutis, & ordinationibus huiusmodi in Domino plene gaudentes, in pacis & tranquillitatis, ac amœnitatis dulcedine conquiescant, & in eorum solita erga eandem sedem deuotione seruentius perseuerent. Nuper siquidem vt ecclesia sponsa nostra in sancta vnione conseruaretur, & per Christi fideles sacris Canonibus a Romano pontifice & sacris generalibus Conciliis dumtaxat editis vteretur, quasdam constitutiones, quas de cetero loco pragmaticæ sanctionis & contentorum in ea, in regno Franciæ pro bono pacis & concordiæ, ac illius communi & publica vtilitate cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Francorum rege Christianissimo, dum Bononiæ cum nostra curia essemus, tractatas, & cum eisdem fratribus nostris diligenter examinatas, & de eorum consilio cum præfato rege concordatas, & per ipsius regis legitimum procuratorem acceptatas, de eorundem fratrum consilio & vnanimi consensu statuimus & ordinauimus, prout in nostris literis desuper confectis plenius continetur, quarum tenor sequitur, & est talis:

Concil. Tom. 34.

Ppp

Leo episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam.

ANNO
CHRISTI
1516.

Primitiua illa ecclesia in angulari petra a Salvatore nostro Iesu Christo fundata, apostolorum præconiis elata, martyrumque sanguine consecrata & aucta, vbi primum iuante Domino per orbem terrarum lacertos mouere cœpit, prouide attendens, quantum oneris humeris impositum haberet, quot oues pascere, quot custodire, ad quot etiam remotissima loca oculos intendere oporteret, diuino quodam consilio parochias instituit, diœceses distinxit, episcopos creauit, & metropolitanos præfecit, vt tanquam membra capiti obsequentia, cuncta secundum eius voluntatem salubriter in Domino, & tamquam riuuli a perenni fonte, Romana videlicet ecclesia, deriuantes, ne angulum quidem dominici agri irrigatum dimitterent. Vnde sicut alii Romani pontifices prædecessores nostri suo tempore omni studio curarunt, vt dicta ecclesia vniretur, & in sancta vnione sine ruga & macula conseruaretur, & omnes vepres ab eadem ecclesia abolerentur, cui proprium est, diuina opitulante gratia, virtutes colere, & vitia radicitus extirpare: ita & nos tempore nostro, & præfenti durante Concilio, ea facere & curare debemus, quæ vnioni & conseruationi eiusdem ecclesiæ conducere videntur. Eapropter omnes spinas, quæ vnioni huiusmodi obsistunt, & segetem Domini pullulare non sinunt, tollere prorsus & extirpare, ac virtutes in vinea Domini inferere satagimus. Sane inter arcana nostræ mentis reuoluētes, quot tractatus inter piæ memoriæ Pium II. Sixtum IV. Innocentium VIII. Alexandrum VI. & Iulium II. Romanos pontifices prædecessores nostros, & claræ memoriæ reges Franciæ Christianissimos super abrogatione certæ constitutionis in dicto regno Franciæ vigentis, quæ pragmatica vocatur, habiti fuerunt, & licet Pius II. præfatus, nuntiis ad claræ memoriæ Ludouicum XI. Franciæ regem Christianissimum destinatis, tantis eidem persuaserit rationibus, vt rex ipse pragmaticam sanctionem huiusmodi, tamquam in seditione & schismatis tempore natam, suis patentibus literis abrogauerit, tamen huiusmodi abrogatio, nec etiam literæ apostolicæ præfati Sixti super concordata cum oratoribus præfati regis Ludouici ad præfatum Sixtum prædecessorem desti-

ANNO
CHRISTI
1516.

natis habita, expedita per praelatos, & personas ecclesiasticas dicti regni recepta fuerunt, nec ipsi praelati & persona ecclesiastica illis parere, nec monitis Innocentii & Iulii praedictorum aures praebere, sed eidem pragmatica constitutioni inhaerere voluerunt. Vnde praefatus Iulius praedeceffor in praesenti Concilio Lateranensi vniuersalem ecclesiam repraesentante, per eum legitime indicto, abrogationis pragmaticae sanctionis huiusmodi negotium, & illius discussionem venerabilium fratrum suorum cardinalium, de quorum numero tunc eramus, & aliorum praelatorum congregationibus, relationemque discussorum sibi & eidem Concilio faciendam commisit, Gallicosque praelatos, capitula ecclesiarum, & monasteriorum conuentus, ac parlamenta, & laicos illis fauentes, cuiuscumque dignitatis, etiam si regalis existerent, sanctione praedicta vtentes, seu illam approbantes, omnesque & singulos alios sua communiter vel diuisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus non pateret accessus, in certis ecclesiis tunc expressis affigendum, moneri & citari infra certum competentem terminum praefigendum, ad comparandum coram eo in Concilio praefato, causasque dicendum, quare sanctio praefata in concernentibus auctoritatem, dignitatem, & vnitatem ecclesiae Romanae & apostolicae sedis, sacrorumque Canonum, & ecclesiasticae libertatis violationem, nulla & inualida declarari, decerni, & abrogari non deberet. Et cum super his in forma iuris in praefato Concilio Lateranensi procederetur, dictusque Iulius praedeceffor (sicut Domino placuit) rebus fuisset humanis exemptus, nosque diuina fauente clementia ad summi apostolatus apicem assumpti fuisset, & contra praelatos, capitula, conuentus, & personas huiusmodi ad nonnullos actus processisset, tandem considerantes pacem esse vinculum caritatis, & spiritualem virtutem, qua saluamur, dicente Domino: *Qui biberit aquam, quam ego dabo ei bibere, non sitiet in aeternum*: & quod in pace constat salus vniuersorum, Cassiodoro testante; omni quippe regno desiderabilis debet esse tranquillitas, in qua & populi proficiunt, & vtilitas gentium custoditur: matura deliberatione cognouimus, non per nuntios aut legatos nostros, sed in praestatione obedientiae

Concil. Tom. 34.

Ppp ij

filialis, quam carissimus in Christo filius noster Franciscus Francorū rex Christianissimus personaliter nobis præstitit, hæc cum maiestate sua coram discutere, eamque paternis hortari monitis, vt ad laudem Dei & sui honorem, prompto animo libens ac volens dictæ pragmaticæ sanctioni abrenuntiare, & secundum Canones & constitutiones sanctæ Romanæ ecclesiæ, quemadmodum ceteri Christiani viuere, mandatis apostolicis & prouisionibus, quæ a sede apostolica pro tempore emanarent, parere & obedire vellet: & cum ex electionibus, quæ in ecclesiis cathedralibus & metropolitanis ac monasteriis dicti regni, a multis annis citra fiebant, grandia animarum pericula prouenerent, cum pleræquæ per abusum sæcularis potestatis, nonnullæ vero præcedentibus illicitis, & simoniacis pactioibus aliæ particulari amore & sanguinis affectione & non sine periurii reatu fierent, cum electores ipsi, etiamsi ante electionem per eos faciendam, magis idoneum, & non eum, quem promissione aut datione alicuius rei temporalis, seu prece vel precibus per se vel alium interpositis, electionem procurare didicissent, eligere sponte iurarent, iuramentū huiusmodi non seruarent, sed contra proprium huiusmodi iuramentum in animæ suæ præiudicium uerent, vt nobis notorie constat ex crebris absolutionibus, & rehabilitationibus a nobis & prædecessoribus nostris petitis & obtentis: Idem Franciscus rex nostris paternis monitis, tamquam verus obedientiæ filius parere volens, tam pro bono obedientiæ, in qua magnum meritum vere consistit, quam pro communi, & publica regni sui utilitate, in locum dictæ pragmaticæ sanctionis, ac singulorum capitulorum in ea contentorum constitutiones infra scriptas inuicem tractatas, & cum fratribus nostris sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus diligenter examinatas, & de eorum consilio cum præfato rege concordatas, per dilectum filium Rogerium Barnæ regium aduocatum oratorem suum, ad hoc ab eodem Francisco rege ad nos destinatum, habentem ad hoc speciale & sufficiens mandatum, acceptauit; de eorumdem fratrum consilio & vnanimi consensu, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine statuimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus loco dictæ pragmaticæ constitutionis ac

ANNO CHRISTI 1516. omnium & singulorum capitulorum in ea contentorum, in dicto regno, Delphinatu, & comitatu Dienfi ac Valentiniensi infra scriptæ obseruentur constitutiones, videlicet, quod cathedralibus & metropolitanis ecclesiis in regno, Delphinatu, & comitatu prædictis nunc & pro tempore, etiam si per cessionem in manibus nostris & successorum nostrorum Romanorum pontificum canonice intrantium sponte factam vacantibus, illarum capitula & canonici, ad electionem seu postulationem inibi futuri prælati, procedere non possint: sed illarum occurrente huiusmodi vacatione, rex Franciæ pro tempore existens vnum grauem magistrum seu licentiatum in theologia, aut in vtroque, seu in altero iurium doctorem, aut licentiatum, in vniuersitate famosa, & rigore examinis, & in vigesimo-septimo suæ ætatis anno ad minus constitutum, & alias idoneum, infra sex menses a die vacationis ecclesiarum earundem computandos, nobis & successoribus nostris Romanis pontificibus, seu sedi prædictæ nominare, & de persona per regem huiusmodi nominata, per nos & successores nostros, seu sedem prædictam prouideri: & si contingeret, præfatum regem, personam taliter non qualificatam ad dictas ecclesias sic vacantes nominare, per nos & successores seu sedem huiusmodi de persona sic nominata eisdem ecclesiis minime prouideri debeat, sed teneatur idem rex infra tres alios menses a die recusationis personæ nominatæ non qualificatæ, sollicitatori nominationem non qualificatam prosequenti, consistorialiter factæ, intimandæ computandos, alium supra dicto modo qualificatum nominare: alioquin vt dispendiosæ ecclesiarum huiusmodi vacationi celeriter consulatur, ecclesiæ tunc sic vacanti, per nos & successores nostros, seu sedem huiusmodi de persona, vt præfertur, qualificata, nec non ecclesiis per obitum apud sedem prædictam vacantibus semper, nulla dicti regis præcedente nominatione, libere prouideri possit, decernentes, electiones contra præmissa attentatas, ac prouisiones per nos & successores nostros, seu sedem huiusmodi factas, nullas & inualidas existere. Consanguineis tamen præfati regis, ac personis sublimibus ex causa rationabili & legitima, in nominatione & apostolicis literis exprimenda, nec non religiosis

mendicantibus reformatis, eminentis scientiæ, & excellentis doctrinæ, qui iuxta sui ordinis regularia instituta ad gradus huiusmodi assumi non possint, sub prohibitione præmissa minime comprehensis, sed de eorum personis dictis ecclesiis pro tempore vacantibus, ad dicti regis nominationem per nos & successores nostros seu sedem huiusmodi, libere prouideri possit; Monasteriis vero & prioratibus conuentualibus & vere electiuis, videlicet in quorum electionibus forma capituli. Quapropter, seruari & confirmationes electionum huiusmodi solenniter peti consueuerunt, in regno, Delphinatu & comitatu, huiusmodi nunc, & pro tempore etiam per similem cessionem vacantibus, illorum conuentus ad electionem seu postulationem abbatis seu prioris, procedere non possint, sed idem rex illorum occurrente huiusmodi vacatione, religiosum eiusdem ordinis in ætate viginti trium annorum ad minus constitutum, infra simile tempus sex mensium, a die vacationis monasteriorum & prioratuum huiusmodi computandorum, nobis & successoribus nostris, aut sedi huiusmodi nominare, & de persona per regem huiusmodi monasterio vacanti nominata, per nos & successores nostros, seu sedem huiusmodi, prouideri: Prioratus vero, personæ ad illum per eundem regem nominatæ, conferri debeat. Si vero idem rex presbyterum sæcularem, aut religiosum alterius ordinis, aut minorem viginti trium annorum, vel alias inhabilem, nobis, aut successoribus nostris infra dictum semestre, seu sedi huiusmodi nominaret, talis nominatus recusari, & nullatenus sibi prouideri debeat: sed rex ipse infra trimestre a die recusationis supradicto modo intimandæ computando, alium modo supradicto qualificatum monasterio seu prioratui tunc vacanti nominare, & de persona ad monasterium nominata, illi prouidere: ad prioratum vero nominato, prioratus ipse per nos & successores nostros, seu sedem prædictam conferri debeat. Alioquin dictis nouem mensibus effluxis, nulla, seu de persona minus idonea, & modo præmissa non qualificata facta nominatione, ac etiam vacantibus apud sedem prædictam, semper etiam nulla dicti regis expectata nominatione, per nos, & successores nostros, seu sedem præ-

ANNO
CHRISTI
1516.

dictam, monasteriis prouideri: prioratus vero, personis, vt præfertur, qualificatis dumtaxat conferri libere possint. Electiones autem & illarum confirmationes, nec non prouisiones per nos & successores nostros & sedem prædictam contra præmissa pro tempore factas, nullas, irritas, & inanes esse decernimus. Per præmissa tamen non intendimus in aliquo præiudicare capitulis ecclesiarum, & conuentibus monasteriorum & prioratum, huiusmodi priuilegia a sede apostolica proprium eligendi prælatum obtinentium, quo minus ad electionem episcoporum ac abbatum & priorum, iuxta priuilegia eis concessa, libere procedere possint, iuxta formam in eorum priuilegiis contentam; & si in eorum priuilegiis forma aliqua expressa non fuerit, tunc formam Concilii generalis, Quia propter, seruare teneantur, dummodo de priuilegiis sibi concessis huiusmodi, per literas apostolicas seu alias authenticas scripturas docuerint, omni alia specie probationis eis in hoc adempta. Volumus quoque & ordinamus, quod in regno, Delphinatu, & comitatu prædictis, de cetero non dentur aliqua gratiæ expectatiuæ, ac speciales vel generales reseruaciones ad vacatura beneficia, per nos & sedem prædictam non fiant: & si de facto per importunitatem, aut alias, a nobis & successoribus nostris & sede prædicta emanauerint, illas irritas & inanes esse decernimus. In cathedralibus tamen, metropolitanis & collegiatis ecclesiis, in quarum statutis caueretur expresse, quod nullus ibidem dignitatem, personatum, administrationem vel officium obtinere possit, nisi in illis actu canonicus existat, canonicos ad effectum dumtaxat inibi obtinendum dignitatem, personatum, administrationem vel officium huiusmodi, & non consequendum primam præbendam vacaturam, creare posse intendimus. Statuimus insuper, quod ordinarius collator in vnaquaque cathedrali, ac etiam metropolitana ecclesia canonicatum & præbendam theologalem inibi consistentem, conferre teneantur vni magistro seu licentiatum, aut baccalaureo formato in theologia, qui per decennium in vniuersitate studii generalis priuilegiata studuerit, ac onus residentię, lecturę & prædicationis actu subire voluerit, quique bis aut semel ad minus per singulas hebdomadas, impedimento cessan-

In Concilio
Lateranensi
sub Innoc.
III. cap. 24.

te legitimo, legere debeat, & quoties ipsum in huiusmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium capituli per subtractionem distributionum totius hebdomadae puniri possit, & si residentiam deseruerit, de illis alteri prouideri debeat. Et vt liberius studio vacare possit, etiamsi absens fuerit a diuinis, habeatur pro praesente, ita vt nihil perdat. Praefatique ordinarii, collatores seu patroni ecclesiastici, quicumque fuerint, vltra dictam praebendam theologalem, quam, vt praefertur, qualificato conferre teneantur, tertiam partem omnium dignitatum, personatum, administrationum & officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, ad eorum collationem, prouisionem, nominationem, praesentationem, seu quamuis aliam dispositionem quomodolibet spectantium, viris literatis, graduatis, & per vniuersitates nominatis hoc modo, videlicet primo mense post praesentium acceptionem, & earundem publicationem praefati ordinarii collatores, dignitates, personatus, administrationes & officia ad eorum collationem, prouisionem, nominationem, praesentationem, seu quamuis aliam dispositionem, vt praefertur, spectantia graduatis huiusmodi, qui literas suorum graduum cum tempore studii debite insinuauerint, conferre teneantur. Beneficia vero, quae in duobus sequentibus mensibus vacare contigerit, illa iuxta iuris communis dispositionem personis idoneis libere conferre, seu personas idoneas ad illa praesentare possint. Beneficia autem, quae in quarto mense vacare contigerit, viris graduatis per vniuersitatem nominatis, qui gradus & nominationis literas cum tempore studii debite insinuauerint, conferre seu praesentare teneantur. Beneficia vero, quae quinto mense & sexto vacare contigerit, simili modo personis idoneis libere conferre, seu personas ad illa praesentare possint. Beneficia autem quae septimo mense vacare contigerit, graduatis, qui simili modo literas gradus cum tempore studii debite insinuauerint, conferre teneantur. Beneficia vero quae octauo & nono mensibus vacare contigerit, pari modo personis idoneis conferre, seu personas idoneas ad illa praesentare teneantur. Beneficia autem, quae mense decimo vacare contigerit, graduatis nominatis, qui gradus & nomi-

ANNO
CHRISTI
1516.

nominationis literas cum tempore studii debite insinua-
uerint, per eosdem ordinarios conferri, seu ipsi ad illa præ-
sentari debeant. Beneficia autem quæ vndecimo & duo-
decimo mensibus vacare contigerit, per eosdem ordina-
rios personis idoneis iuxta iuris communis dispositionem
conferri, seu ipsi ad illa præsentari debeant.

Si quis vero cuiuscumque status, etiamsi cardinalatus,
patriarchalis, archiepiscopalis aut pontificalis, vel alte-
rius cuiuslibet dignitatis contra prædictum ordinem &
qualificationes superius ordinatas, de dignitatibus, perso-
natibus, administrationibus vel officiis, seu quibusvis aliis
beneficiis ecclesiasticis huiusmodi aliter, quam modo præ-
missis disposuerit, dispositiones ipsæ sint ipso iure nullæ:
collationesque & prouisiones ac dispositiones illorum ad
immediatum superiorem deuoluantur, qui eisdem per-
sonis modo præmissis qualificatis prouidere teneatur. Et
si contrauenerit, ad alium superiorem deuoluatur proui-
sio & præsentatio huiusmodi gradatim, donec ad sedem
apostolicam fiat deuolutio. Præterea volumus, quod col-
latores ordinarii & patroni ecclesiastici præfati, qui di-
gnitates, personatus, administrationes & officia ac bene-
ficia, in mensibus graduatis & nominatis assignatis, va-
cantia, illis graduatis simplicibus aut nominatis illa con-
ferre, aut ad illa eos dumtaxat præsentare teneantur, qui
per tempus competens in vniuersitate famosa studue-
rint. Tempus autem competens, decennium in magi-
stris seu licentiatis aut baccalaureis in theologia, septen-
nium vero in doctoribus seu licentiatis in iure canonico,
ciuili, aut medicinis: quinquennium autem, in magistris
seu licentiatis in artibus cum rigore examinis a logicali-
bus inclusiue, aut in altiori facultate: sexennium au-
tem, in baccalaureis simplicibus in theologia: quinquen-
nium vero, in baccalaureis iuris canonici aut ciuilibus, in
quibus baccalaureis iuris canonici aut ciuilibus, si ex vtro-
que parente nobiles fuerint, triennium esse decernimus.
Præfatique graduati & nominati, collatoribus ordinariis
siue patronis ecclesiasticis semel ante vacationem benefi-
cii de literis gradus seu nominationis, & de præfato tem-
pore studii, per literas patentes vniuersitatis, in qua stu-
derint, manu scribæ & sigillo vniuersitatis signatas, fidem

Concil. Tom. 34.

Q99

facere teneantur. Cum vero probatio nobilitatis fieri deberet ad effectum, vt nobiles ipsi gaudere possint beneficio minoris temporis studii, tunc nobilitas ipsa per quatuor testes deponentes in iudicio coram iudice ordinario loci, in quo est natus ille, de cuius nobilitate ex vtroque parente constare debet, etiam in partis absentia probari possit: teneanturque præfati graduati, tam simplices, quam nominati, patronis ecclesiasticis aut collatoribus ordinariis, quibus gradus aut nominationis literas huiusmodi insinuare deberent, literas suorum gradus & nominationis, certificationis, temporis studii, & attestationis nobilitatis, duplicatas dare, ac singulis annis, tempore quadragesimæ, per se vel procuratorem suum, collatoribus, nominatoribus, seu patronis ecclesiasticis, aut eorum vicariis, eorum nomina & cognomina insinuare, & eo anno quo præfatam insinuationem facere omiserint, beneficium in vim gradus aut nominationis huiusmodi petere non possint. Et si collatoribus ordinariis, aut patronis ecclesiasticis in mensibus deputatis graduatis simplicibus, aut graduatis nominatis, non esset graduatus aut nominatus, qui diligentias præfatas fecerint, collatio seu præsentatio per collatorem seu patronum ecclesiasticum etiam eisdem mensibus facta alteri quam graduato vel nominato, non propter hoc irrita censeatur, si tamen graduatus simplex aut beneficium post insinuationem gradus aut nominationis in mensibus eis assignatis vacans petierit, & inter suam insinuationem & præfatam requisitionem non superuenerit quadragesima, in qua nomen & cognomen insinuare debuerit, ad beneficium sic vacans eum capacem, ipsumque illud consequi posse & debere decernimus.

Statuimus quoque & ordinamus, quod collatores ordinarii & patroni ecclesiastici præfati inter graduatos, qui literas gradus cum tempore studii & attestatione nobilitatis debite insinuauerint, quoad beneficia in mensibus eis deputatis vacantia, gratificare possint illum ex eis, quem voluerint: quo vero ad beneficia in mensibus graduatis nominatis deputatis, antiquiori nominato conferre, seu antiquiorem nominatum, qui literas nominationis, temporis, studii & attestationis nobilitatis, debite

ANNO
CHRISTI
1516.

insinuauerit, præsentare, seu nominare teneantur. Concurrentibus autem nominatis eiusdem anni, doctores licentiatos, licentiatos baccalaureis, demptis baccalaureis formatis in theologia, quos fauore studii theologici, licentiatos in iure canonico, ciuili, aut medicina, præferendos esse decernimus: Baccalaureos iuris canonici aut ciuilis, magistris in artibus præferri volumus. Concurrentibus autem pluribus doctoribus in diuersis facultatibus, doctorem theologum, doctorem in iure, doctorem in iure canonico, doctorem in iure ciuili, doctorem in iure ciuili, doctorem in medicina præferendos esse decernimus. Et idem in licentiatos, & baccalaureis seruari debere volumus. Et si in eisdem facultate & gradu concurrerent, ad datam nominationis seu gradus recurrendum esse volumus. Et si in omnibus his concurrerent, tunc collator ordinarius inter eosdem concurrentes gratificare possit. Volumus autem, quod nominati literas nominationis ab vniuersitatibus, in quibus studuerint, obtinentes in nominationum literis beneficia per eos possessa, & eorum verum valorem exprimere teneantur: alioquin literæ nominationis huiusmodi, eo ipso nullæ sint & esse censeantur. Si quis vero ex dictis qualificatis, graduatis simplicibus, aut nominatis, tempore vacationis beneficii in mensibus eis deputatis vacantis, duas obtineat præbendas, in cathedralibus etiam metropolitanis, aut collegiatis, seu dignitatem vel præbendam, vel aliud beneficium seu alia beneficia, quorum insimul vel cuius fructus, redditus & prouentus tempore residentia, & horis diuinis interessendo, ad summam ducentorum florenorum auri de camera ascenderent, beneficium, in vim gradus seu nominationis huiusmodi, tunc petere seu consequi non possit. Et insuper, quod tam graduati simplices, quam nominati, beneficia in mensibus eis assignatis vacantia, petere & consequi possint secundum propria personæ condecetiam & conformitatem, videlicet, sæculares sæcularia, & religiosi regularia beneficia ecclesiastica, ita quod sæcularis nominatus, beneficia regularia in mensibus deputatis, vacantia prætextu cuiusuis dispensationis apostolicæ, & contra religiosus beneficia sæcularia, petere aut consequi minime possint. Quodque bene-

ficia simpliciter vel ex causa permutationis in mensibus, graduatis simplicibus & nominatis assignatis vacantia eis non sint affecta nec debita, sed ex causa permutationis cum permutantibus dumtaxat, simpliciter vero vacantia beneficia huiusmodi personis idoneis per ipsos ordinarios libere conferri possint.

ANNO
CHRISTI
1516.

Statuimus quoque, quod parochiales ecclesie, in ciuitatibus aut villis muratis existentes, non nisi personis modo premissis qualificatis, aut saltem qui per tres annos in theologia vel altero iurium studuerint, seu magistris in artibus, qui in aliqua vniuersitate priuilegiata studentes, magisterii gradum adepti fuerint, conferantur. Monemus autem prefati regni vniuersitates, sub pena priuationis omnium & singulorum priuilegiorum, a nobis & sede apostolica obtentorum, nec collatoribus seu patronis ecclesiasticis habeant aliquos nominare, nisi eos, qui secundum prefata tempora studuerint, & secundum dictarum vniuersitatum statuta ad gradus, & non per saltum, prouecti fuerint. Quod si secus fecerint, vltra nullitatis poenam, quam in prefatarum nominationum literis declaramus, vniuersitates ipsas nominandi priuilegio ad tempus, secundum culpae qualitatem, suspendemus.

Si quis autem graduatorum aut nominatorum in mensibus deputatis a collatoribus ordinariis, aut personis ecclesiasticis, beneficium vacans in vim gradus aut nominationis petierit, & collatorem ordinarium in vim prefati gradus aut nominationis in processu posuerit, & aliter molestauerit, illum vltra expensarum, damnorum, & interesse condemnationem, a fructibus sui gradus & nominationis priuandum esse decernimus: eodemque vinculo collatores ordinarios & patronos ecclesiasticos, quibus graduati & nominati debite, vt supra, qualificati, suos gradus & nominationis literas insinuauerint, adstringimus, vt beneficia ad eorum collationem vel presentationem spectantia, in mensibus graduatorum simplicium & nominatorum vacantia, stantibus prefatis graduatis aut nominatis debite qualificatis, illa prosequentiibus, aliis, quam graduatis aut nominatis conferant, sub pena suspensionis potestatis conferendi beneficia in octo mensibus, illo anno ad collationem eorum ac presentem

ANNO
CHRISTI
1516.

tationem liberam spectantibus. Statuimus quoque & ordinamus, quod quilibet Romanus pontifex semel dumtaxat tempore sui pontificatus literas in forma mandati, iuxta formam inferius annotatam, & non ultra dare possit hoc modo, videlicet vnum collatorem habentem collationem decem beneficiorum in vno: habentem autem collationem quinquaginta beneficiorum & ultra, in duobus beneficiis dumtaxat grauare possit; ita tamen, quod in eadem ecclesia cathedrali vel collegiata collatorem vnum pro tempore in duabus præbendis non grauet. Et vt obuietur litibus quæ occasione literarum mandatorum huiusmodi oriri possent, mandata huiusmodi sub forma, quæ est inferius annotata, dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in cancellaria apostolica publicari, & in illius quinterno registrari mandamus: declarantes, prosequentes huiusmodi mandata, quoad beneficia sub illis comprehensa, ordinariis collatoribus & graduatis simplicibus & nominatis præferendos esse, nosque & successores nostros iure præuentionis, dignitates, personatus, administrationes & officia ceteraque beneficia ecclesiastica, sæcularia, & quorumuis ordinum regularia, quæcumque & quomodocumque qualificata, tam in mensibus graduatis, simplicibus & nominatis, quam ordinariis collatoribus præfatis assignatis, vacantia, ac etiam sub dictis mandatis comprehensa, libere conferre.

Statuimus insuper, quod in prouisionibus, quas personis quibusuis de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis, per nos & successores nostros, ac sedem prædictam, etiam motu proprio, etiam promotis ad ecclesias cathedrales & metropolitanas, ac monasteria, vt obtenta per eos beneficia retinere possint, fieri contigerit, illorum verus annuus per florenos, aut ducatos auri de camera, aut libras Turonensis, seu alterius monetæ, valor secundum communem æstimationem exprimi debeat: alioquin gratiæ ipsæ sint ipso iure nullæ.

Statuimus quoque & ordinamus, quod in regno, Delphinatu, & comitatu prædictis, omnes & singulæ causæ, exceptis maioribus in iure expressè denominatis, apud illos iudices in partibus, qui de iure aut consuetudine præscripta, vel priuilegio illarum cognitionem habent termi-

nari & finiri debeant. Et ne sub vmbra appellationum, quæ
nimium & nonnunquam friuole interponi consueuerunt,
atque etiam in eadem instantia ad prorogationem litium
sæpe multiplicari, iniustis vexationibus materia præbea-
tur: volumus, quod si quis offensus, coram suo iudice iu-
stitiæ complementum habere non possit, ad immediatum
superiorem, etiam ad nos & successores nostros, vel sedem
prædictam, omisso medio, nec a grauamine in quacum-
que instantia ante definitiuam sententiam quomodolibet
appelletur: nisi forsitan tale grauamen extiterit, quod in
definitiuam reparari nequiret, & eo casu, non nisi ad imme-
diatum superiorem liceat appellari. Si quis vero immediate
subiectus sedi apostolicæ, ad eandem sedem duxerit ap-
pellandum, causa committatur in partibus per rescriptum
vsque ad finem litis, videlicet vsque ad tertiam sententiam
conformem inclusiue, si ab illis appellari contigerit, nisi
propter defectum denegatæ iustitiæ, aut iustum metum:
& tunc committi debeat in partibus conuicinis, & cum
causarum expressione, quæ etiam de illis, etiam legitime
alias, quam per iuramentum coram iudicibus a sede apo-
stolica deputandis, constare debeat. Processus autem con-
tra præmissa attentatos, nullos & irritos esse volumus: ac
rescripta contra præmissa impetrantes, in expensis, dam-
nis & interesse condemnari debere decernimus atque de-
claramus. Sanctæ vero Romanæ ecclesiæ cardinales, qui
pro vniuersali ecclesia continue laborant, nec non dictæ
sedis officiales, officia sua actu exercentes, sub præsentem
decreto non intendimus comprehendere. Statuimus etiam
& ordinamus, quod iudices causas, quæ in partibus ter-
minari debent, coram eis pro tempore pendentes, sub pœ-
na excommunicationis & priuationis beneficiorum per
eos obtentorum, eo ipso incurrenda, infra biennium ter-
minare debeant. Pars vero diffugiens, & expeditionem
ipsius causæ malitiosè impediens, grauissime per eosdem
iudices mulctetur, etiam vsque ad priuationem iuris in hu-
iusmodi processu prætensi, si eis visum fuerit, super quo
eorum conscientias oneramus. Ab interlocutoriis autem
secundo, a definitiuis vero tertio dumtaxat prouocare li-
cere decernimus. Volumusque secundam sententiam in-
terlocutoriam, conformem, & tertiam definitiuam etiam

ANNO
CHRISTI
1516.

conformem, omni mora cessante: executioni debita demandari debere, quacumque appellatione interposita non obstante. Statuimus quoque, quod quicumque, dummodo non sit violentus, sed habens coloratum titulum, pacifice & sine lite praelaturam, dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, seu quodcumque beneficium ecclesiasticum triennio proximo hactenus possidet, vel pro tempore possidebit, in petitorio vel possessorio, a quoquam etiam ratione iuris nouiter reperti molestari nequeat, praeterquam praetextu hostilitatis aut alterius legitimi impedimenti, de quo protestari, & illud iuxta Concilium Viennense intimari debeat. Lis autem hoc casu quod ad futuras controuersias intelligatur, si ad executionem citationis, iurisque sui in iudicio exhibitionem, aut terminorum omnium obseruationem processum fuerit. Monemus etiam ordinarios, vt diligenter inquirant, ne quis sine titulo beneficium possideat: & si quem beneficium sine titulo possidere repererint, declarent, illi ius non competere, cuiusuis temporis detentione non obstante, de ipsoque beneficio possit illi, dummodo non sit intrusus, vel violentus, aut alias indignus, vel alteri idoneo prouideri. Et insuper statuimus, quod quicumque clericus cuiuscumque conditionis, status, religionis, dignitatis, etiam si pontificalis, vel alterius praeminentiae fuerit, qui post habitam praesentium notitiam, quam habere praesumatur post duos menses post earundem praesentium publicationem, in ecclesiis cathedralibus factam, quam ipsi diocesani omnino facere teneantur, postquam praesentes ad eorum notitiam peruenerint, publicus concubinarium a perceptione fructuum omnium beneficiorum suorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quos suus superior in fabricam vel aliam euidentem ecclesiarum utilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur, conuertat. Necnon huiusmodi publicum concubinarium, vt primum talem esse nouerit, mox suus superior monere teneatur, vt infra breuissimum terminum concubinam dimittat, & si illam non dimiserit, vel dimissam seu aliam publice resumpserit, iubemus, vt ipsum omnibus suis beneficiis omnino priuet. Et nihilo minus hi publici concubinarij, usquequo cum eis per suos superiores post ipsarum concubina-

rum dimissionem, manifestamque vitæ emendationem fuerit dispensatum; ad susceptionem quorumcumque honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorumve sint inhabiles. Qui si post dispensationem reciduo vomitu ad huiusmodi publicum concubinatum redierint, sine spe alicuius dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles existant. Quodque si hi, ad quos talium correctio pertinet, eos, vt prædictum est, punire neglexerint, eorum superiores, tam in ipsos de neglectu, quam in illos pro concubinatu modis omnibus digna punitio animaduertant. In Conciliis etiam prouincialibus & synodalibus aduersus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem a collatione beneficiorum, vel alia condigna pœna seueriter procedatur. Et si ii, quorum destitutio ad nos & sedem prædictam spectat, per Concilia prouincialia, aut suos superiores propter concubinatum publicum reperiantur priuatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur. Eadem diligentia & inquisitio in quibuscumque generalibus capitulis, etiam prouincialibus, quoad eos seruetur, pœnis aliis contra prædictos, & alios non publicos concubinarios a iure statutis, in suo robore permansuris. Publici autem intelligendi sunt, non solum hi, quorum concubinatus per sententiam aut confessionem in iure factam, sed per rei euidentiam, quæ nulla possit tergiuersatione celari, notorius est, sed etiam, qui mulierem de incontinentia suspectam & diffamatam tenent, & per suum superiorem admoniti, ipsam cum effectu non dimittunt. Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli iurisdictionem ecclesiasticam habentes, pecuniarios quæstus a concubinariis percipere non erubescunt, patientes eos in tali foeditate sordescere, sub pœna maledictionis æternæ præcipimus, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius quæstus talia quouis modo tolerant, aut dissimulent: alioquin vltra præmissam negligentia pœnam duplum eius, quod propterea acceperint, restituere, & ad pios vsus omnino conuertere teneantur & compellantur. Ipsas autem concubinas aut suspectas prælati omnibus modis curent a suis subditis per auxilium & brachii sæcularis inuocationem, si opus fuerit, penitus arcere, qui etiam filios ex tali concu-

ANNO
CHRISTI
1516.

concupinatu procreatos, apud patres suos cohabitare non permittant. Iubemus insuper, quod in prædictis Synodis & capitulis præmissa publicentur, & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneat, diligenter. Iniungimus præterea omnibus sæcularibus viris, etiam si regali præfulgeant dignitate, ne vllum qualecumque inferant impedimentum, quocumque quæsito colore prælati, qui ratione officii sui aduersus subditos suos pro huiusmodi concupinatu, & aliis casibus sibi a iure permissis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen lege diuina prohibitum, sit & sub pœna peccati mortalis necessario euitandum, monemus omnes laicos tam vxoratos quam solutos, vt similiter a concupinatu abstineant. Nimis enim reprehensibilis est, qui vxorem habet, & ad aliam vxorem seu mulierem accedit. *Qui vero solutus est*, si continere nolit ^{1. Cor. 7.} iuxta Apostoli consilium, *vxorem ducat*. Pro huiusmodi autem diuini obseruantia præcepti hi, ad quos pertinet, tam salutaribus monitis, quam aliis canonicis remediis omnifudio laborent. Statuimus insuper, quod ad vitandum scandala & multa pericula, subueniendumque conscientis timoratis, quod nemo deinceps a communicatione alicuius in sacramentorum administratione vel receptione, aut aliis quibuscumque diuinis vel extra, prætextu cuiuscumque sententiæ aut censuræ ecclesiasticæ, seu suspensionis, aut prohibitionis ab homine vel a iure generali promulgatæ, teneatur abstinere, vel aliquem vitare, vel interdictum ecclesiasticum obseruare: nisi sententia, prohibitio, suspensio, vel censura huiusmodi, fuerit vel contra personam collegium, vniuersitatem ecclesiasticam, aut locum certum, aut certam a iudice publicata, & denunciata specialiter & expresse, aut si notorie in excommunicationis sententiam constiterit incidisse, quod nulla possit tergiuersatione celari, aut aliquo iuris suffragio excusari, eum a communionem illius abstinere volumus iuxta canonicas sanctiones. Per hoc tamen huiusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos non intendimus in aliquo releuare, nec eis quomodolibet suffragari. Et quoniam ex indiscreta interdictorum promulgatione multa consueuerint scandala euenire, statuimus, quod nulla ciuitas, opidum, castrum, villa,

aut locus ecclesiastico supponi possit interdicto, nisi ex causa seu culpa ipsorum locorum, aut domini, seu rectoris vel officialium. Propter culpam autem seu causam alterius cuiuscumque priuatae personae, huiusmodi loca interdici nequaquam possint auctoritate quacumque ordinaria vel delegata, nisi talis persona prius fuerit excommunicata ac denunciata, seu in ecclesia publicata, aut domini seu rectores vel officiales ipsorum locorum, auctoritate iudicis requisiti, huiusmodi personam excommunicatam, infra biduum inde cum effectu non eiecerint, aut ad satisfaciendum compulerint, qua etiam post biduum eiecta, recedente vel satisfaciente, mox diuina resumi possint. Quod etiam in pendentibus locum habere decernimus. Nec non constitutionem de eorundem fratrum nostrorum consilio edita, quam cum irritanti decreto statuimus, decernimus & ordinamus, quod ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus de cessione regiminis & administrationis ecclesiarum & monasteriorum, facta per eos qui ecclesiis, & monasteriis ipsis praeerunt, seu illa in administrationem seu commendam, aut ut aliis vnita, aut alias obtinebant, seu resignatione aliorum quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, seu cessione iuris in eis vel ad ea quomodolibet competentis, aut priuationis vel depositionis, aut censurarum fulminationem, etiam in literis apostolicis, a nobis & sede apostolica etiam motu proprio pro tempore emanatis, quae in manibus Romani pontificis factae dicerentur, contentis, etiamsi super illis narrantis fundaretur intentio, constare & apparere deberet per publica instrumenta, vel documenta authentica: alioquin tam in iudicio, quam extra illud, narratiuae, & assertionibus huiusmodi in praedictum tertii minime stari, nec ex illis alicui praedictum afferri debere, nisi de huiusmodi narratiua & assertionem etiam in literis apostolicis facta, altero ex praemissis modis doceretur: innouamus, illamque perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari mandamus. Et quia ad supradictam concordiam cum praefato Francorum rege, ob illius sinceram deuotionem, erga nos & sedem praedictam ostensam, cum ad praestandam nobis reuerentiam & filialem obedientiam, ad ciuitatem

ANNO
CHRISTI
1516.

nostram Bononiensem personaliter accessit, consentimus, illamque inuiolabiliter obseruari desideramus, illam veri contractus & obligationis inter nos & sedem apostolicam prædictam ex vna, & præfatum regem & regnum suum ex altera partibus legitime initi vim & robur obtinere: ac illi & præsentibus in aliqua sui parte per quascumque literas, & gratias, per nos & successores nostros desuper concedendas, derogari: clausulamque cum earundem derogatione præsentium latissime extendenda, ac quod eadem præsentis literæ, & earum tenor pro expressis habeantur in quibusuis supplicationibus pro tempore signatis, appositam, nihil penitus operari: & illius vigore in literis apostolicis super ipsis supplicationibus conficiendis, quidquam, per quod præsentibus aut alicui particulæ de contentis in eis derogaretur, seu derogari videretur, narrari non possit: & sic per quoscumque iudices & commissarios, etiam causarum dicti palatii apostolici auditores, & præfata Romanæ ecclesiæ cardinales in quibusuis causis super præmissis vel eorum aliquo, pro tempore motis, iudicari, definiri & sententiari debere, sublata eis aliter sententiandi & definiendi omnimoda facultate & auctoritate: nec non irritum, & inane, quidquid secus super his, vel eorum aliquo a quoquam quauis auctoritate etiam per nos & successores nostros præfatos, scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Volumus autem, quod si præfatus rex præsentis literas, ac omnia & singula in eis contenta, quæ in prima futura sessione præsentis Concilii Lateranensis approbari, & confirmari facere promissimus, infra sex menses a die approbationis, & confirmationis computandos, non approbauerit & ratificauerit, ea & perpetuis futuris temporibus in regno suo, & omnibus aliis locis, & dominiis dicti regni, per omnes prælatos & alias etiam ecclesiasticas personas, ac curias parlamentorum legi, publicari, iurari & registrari ad instar aliarum constitutionum regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, iuramento & registratione prædictis, infra prædictum tempus per omnium & singulorum supradictorum patentes literas aut authenticas scripturas nobis non transmiserit, aut nuntio nostro apud ipsum regem existenti, per eum ad nos

destinandas non consignauerit, & deinde singulis annis etiam legi, prout alia ipsius Francorum regis constitutiones & ordinationes, quæ in viridi sunt obseruantia, obseruari debent, inuiolabiliter obseruari cum effectu non fecerit, præsentis literæ & inde secuta quæcumque, sint cassa & nulla, nulliusque roboris vel momenti. Et cum omnium, quæ in regno, Delphinatu & comitatu prædictis agantur, notitiam non habeamus, consuetudines, statuta, seu vsus libertati ecclesiasticæ, & auctoritati sedis apostolicæ quomodolibet præiudicantia, si qua in regno, Delphinatu & comitatu prædictis alias, quam in præmissis existant, non intendimus nobis, & eidem sedi in aliquo præiudicare, seu illa tacite vel expresse quomodolibet approbare.

Et nihilo minus præfato Francisco, & pro tempore existenti Francorum regi in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, quatenus per se vel alium, seu alios in dignitate ecclesiastica constitutos, præsentis literas ac omnia & singula in eis contenta, quando, & quoties opus fuerit, publicari, & ea inuiolabiliter obseruari faciant, contradictores, cuiuscumque dignitatis & præminentia fuerint, per censuras ecclesiasticas & pecuniarias pœnas, aliaque iuris & facti quæuis opportuna remedia, appellatione qualibet omnino postposita, compescendo. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter vel diuissim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Forma vero supradicti mandati apostolici sequitur & est talis:

Leo episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri episcopo N. & dilectis filiis capitulo, singulisque canonicis ecclesiæ N. salutem & apostolicam benedictionem.

Vitæ ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, super quibus dilectus filius N. apud nos fide digno commendatur testimonio, nos inducunt, vt sibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc est, quod nos cupientes vt eidem N. iuxta illius, quæ olim per felicitis recordationis Gregorium papam IX. prædecessorem

ANNO
CHRIST.
1516.

ANNO
CHRISTI
1516.

nostrum ad tunc episcopum Nouiomensē directa extitit, quæ incipit; Mandatum; & aliarum duarum illam immediate sequentium decretalium formas, de canonicatu & præbenda aut dignitate, personatu, administratione vel officio vestræ vel alterius ecclesiæ, aut alio beneficio, cum cura vel sine cura, etiam si parochialis ecclesia, vel eius perpetua vicaria, aut capella, siue perpetua capellania ad vestram collationem, nominationem seu præsentationem, & aliam quamcumque dispositionem prouideri possit: ac volentes præfatus N. meritorum suorum intuitu gratiam facere specialem, ipsumque N. a quibusuis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, a iure vel ab homine quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum ferie absoluentes, & absolutum fore censentes, nec non omnia & singula beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura, quæ præfatus N. etiam ex quibusuis apostolicis dispensationibus obtinet & expectat, ac in quibus & ad quæ ius sibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque & qualiacumque sint, eorumque fructuum, reddituum & prouentuum veros annuos valores & huiusmodi dispensationum tenores præsentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad ipsius N. vel alicuius alterius pro eo nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus si vobis pro alio non scripserimus, qui simile mandatum aut similem gratiam prosequatur, canonicatum & præbendam aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium vestræ vel alterius ecclesiæ, aut aliud beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura, etiam si parochialis ecclesia, vel eius perpetua vicaria, aut capella vel perpetua capellania fuerit, ad vestram collationem, prouisionem, præsentationem, nominationem, seu quamuis aliam dispositionem pertinens, etiam si dignitati, personatui, administrationi, vel officio huiusmodi cura immineat animarum, dummodo talis dignitas electiua non existat, cum creatione in canonicum vestræ vel alterius ecclesiæ, etiam si

in eo statuto & priuilegio expresse caueatur, quod nulli de dignitate, personatu, administratione vel officio prouideri non possit, nisi cum effectu illius ecclesie canonicus existat, canonicatum huiusmodi ecclesie cum plenitudine iuris canonici, & non obstante de certo canonicorum numero ad effectum huiusmodi dignitatem, personatum, administrationem vel officium dumtaxat obtinentium, & non alias, auctoritate apostolica, tenore presentium conferimus, & de illo etiam prouidemus, si quemquam vel quod post mensem, postquam presentes literae vobis presentatae fuerint, extra Romanam curiam vacare contigerit, cum plenitudine iuris canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis suis eidem N. conferatis, & de illo aut illa prouideatis, seu ipsum ad illum, illam, vel illud presentetis aut nominetis, ipsumque N. in canonicum & in fratrem vestrae vel alterius ecclesie ad effectum tantum obtinendi dignitatem, personatum, administrationem vel officium huiusmodi, recipiatis, stallum sibi in choro, & locum in capitulo cum plenitudine iuris canonici assignetis, inducentes eundem N. vel procuratorem suum eius nomine, in corporalem possessionem canonicatus & praebendae, aut dignitatis, personatus, administrationis vel officii, seu beneficii huiusmodi, iuriumque & pertinentium vniuersorum praedictorum, defendentesque inductum, ac facientes N. vel pro eo procuratorem praedictum, ad praebendam aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium seu beneficium huiusmodi, quodcumque fuerit, vt moris est, admitti, sibi que de illius, vel illorum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus & obventionibus vniuersis integre responderi, non obstante de certo canonicorum numero, vt praefertur, & aliis constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ac dictae vestrae vel alterius ecclesie iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus contrariis quibuscumque, aut si vobis ab apostolica sit sede indultum, quod ad receptionem vel prouisionem alicuius minime teneamini, quodque de canonicatibus & praebendis seu dignitatibus, personatibus, administrationibus vel officiis vestrae vel alterius ecclesie, aut aliis beneficiis eccle-

ANNO
CHRISTI
1516.

fiasticis quibuscumque, ad vestram collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel diuisim pertinentibus, nulli valeat prouideri per literas apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existant, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus huiusmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis, seu si dictus N. præsens non fuerit ad præstandum de obseruantis, statutis & consuetudinibus vestræ vel alterius ecclesiæ solitum iuramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem idoneum, & cum ad ecclesiam ipsam accesseris, corporaliter illud præstes. Data, &c. Dilectis filiis N. & N. ac N. officialibus, salutem & apostolicam benedictionem. Hodie cupientes, vt dilecto filio N. clerico N. diocesis iuxta illius, quæ olim per felicitis recordationis Gregorium papam nonum prædecessorem nostrum ad tunc episcopum Nouiomensẽ, directa extitit, quæ incipit; Mandatum; & aliarum duarum illam immediate sequentium decretalium formas, de canonicatu & præbenda, aut dignitate, personatu, administratione, vel officio ecclesiæ N. aut alio beneficio ecclesiastico cum cura vel sine cura prouideri posset, motu proprio venerabili fratri nostro episcopo N. & dilectis filiis capitulo, singulisque canonicis ecclesiæ N. per alias nostras literas mandauimus, quatenus si eis communiter vel diuisim pro alio non scripsissemus, qui simile mandatum, aut similem gratiam prosequeretur, eidem N. canonicatum & præbendam, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, aut beneficium ecclesiæ N. aut aliud beneficium ecclesiasticum, ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel diuisim pertinentia, si quem, quam vel quod post mensẽ post præsentationem earundem literarum vacare contingeret, cum plenitudine iuris canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis suis, prout ad eos communiter vel diuisim

pertineret, conferrent & assignarent, aut eum ad illa præsentarent, eligerent, nominarent, seu de illis prouiderent, prout in eisdem literis plenius continetur. Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta motu simili mandamus, quatenus vos vel duo, aut vnus vestrum, per vos, vel alium seu alios, si episcopus, capitulum & canonici prædicti canonicatum & præbendam, aut dignitatem, personatum, administrationem vel officium, aut beneficium huiusmodi eidem N. conferre & assignare, ac de illis etiam prouidere recusauerint, seu distulerint, aut negligentes fuerint, canonicatum & præbendam, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium huiusmodi cum plenitudine iuris canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis supradictis eidem N. conferre & assignare, nec non eundem N. ad illa, vt moris est, admittere, & in canonicum recipere & in fratrem, stallo sibi in choro & loco in capitulo assignatis, omniaque & singula alia in dictis literis contenta, alias iuxta earumdem continentiam ac formam, in omnibus & per omnia facere & exequi curetis, contradictores, prout iustitia suadebit, ad hoc compescendo, non obstantibus omnibus, quæ in dictis literis voluimus non obstare. Datum, &c. Pro regularibus autem similis forma illis conueniens detur, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, suspensionis, adstrictionis, declarationis, præcepti, iniectionis, nominationis, innouationis, consensu, decreti, voluntatis, promissionis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo decimosexto, decimoquinto Kalendas Septembris, pontificatus nostri anno quarto.

Nos igitur, vt literæ ipsæ, quæ ob id præcipue editæ fuerunt, vt in corpore mystico, sancta videlicet ecclesia, perpetua caritas & pax inuiolata perdurent, & si qua membra dissentiant, ea commode suo reinferantur corpori, eo magis obseruentur, quo clarius constiterit, ipsas
literas

ANNO
CHRISTI
1516.

litteras ea matura & salubri deliberatione a nobis, dicto sacro Lateranensi approbante Concilio, approbatas & innouatas, qua statuta & ordinata fuerunt, licet ad earumdem litterarum subsistentiam & validitatem, alia approbatione non indigerent. Ad abundantio-rem tamen cautelam, ut eo tenacius obseruentur, & difficilius tollantur, quo tantorum patrum fuerint maiore approbatione munita, litteras predictas cum omnibus & singulis statutis, ordinationibus, decretis, definitionibus, pactis, conventionibus, promissione, voluntate ac poenis, inhibitione, aliisque omnibus & singulis clausulis in eis contentis, illa praesertim, qua voluimus, quod si praefatus Francorum rex supradictas litteras, ac omnia & singula in eis contenta, intra sex menses a data praesentium computandos non approbaret & ratificaret, & ea perpetuis futuris temporibus in regno suo & aliis locis & dominiis dicti regni, per omnes praelatos & alias ecclesiasticas personas ac curias parlamentorum acceptari, legi, publicari, iurari & registrari ad instar aliarum constitutionum regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, iuramento & registratione praedictis intra praedictum tempus per omnium & singulorum supradictorum patentes litteras, aut authenticas scripturas nobis non transmitteret, aut nuntio nostro apud ipsum regem existente, per eum ad nos destinandum non consignaret, & deinde singulis annis etiam legi, prout alia ipsius Francorum regis constitutiones & ordinationes, quae in viridi sunt obseruantia, obseruari debent, inuiolabiliter obseruari cum effectu non fecerit, litterae ipsae & inde secuta, quaecumque essent, cassa & nulla, nulliusque roboris vel momenti, sacro Lateranensi Concilio approbante, apostolica auctoritate, & potestatis plenitudine approbamus, & innouamus, easque inuiolabiliter & irrefragabiliter obseruari & custodiri mandamus, roburque perpetuae firmitatis in euentum dictarum approbationis & ratificationis, & non aliter, nec alio modo obtinere, omnesque in dictis litteris comprehensos, ad ipsarum litterarum ac omnium & singulorum in eis expressorum obseruationem, sub censuris & poenis ac aliis in eis contentis, iuxta earumdem litterarum tenorem & formam, teneri & obli-

gatos esse decernimus & declaramus, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quæ in dictis literis volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innovationis, mandati, decreti, declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo decimosexto, quarto Kalendas Ianuarii, pōtificatus nostri anno quarto.

Visa. Ie. Saluius.
Bembus.

A. de Castillo.

Qua perlecta, petiit an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et omnibus placuerunt simpliciter, excepto reuerendo patre domino Dominico episcopo Lucerino, qui dixit quod placebant sibi contenta in bulla, dummodo Galli acceptent bullam reuocationis pragmaticæ sanctionis. Et in eodem voto fuit reuerendus pater dominus Philippus episcopus Brugnatensis, & etiam reuerendus dominus Petrus episcopus Castelli maris. Reuerendo patri domino Benedicto Chienfi placuerunt omnia, excepto quod in quantum disponitur circa resignationes factas in curia, quod requiratur consensus regis, hoc non placuit. Nec etiam placuit eidem Benedicto, quod appellationes non admittantur, sed placere ei, quod appellationes admitterentur. Reuerendo patri domino Ioanni Dominico Terdonensi non placuit consuetudo parlamentorum, quod habeant iurisdictionem in personas ecclesiasticas. Et in quantum supra scripta bulla tribuit iurisdictionem sæcularibus in personas ecclesiasticas, non placet ei. Reuerendo patri domino Hieronymo episcopo Asculano placent contenta in schedula, dummodo acceptentur per partes hinc inde.

Deinde reuerendus pater dominus Ioannes Baptista episcopus Cauallicensis ascendit ambonem, & legit sche-

ANNO CHRISTI 1516. dulam abrogationis pragmaticæ sanctionis, seu corruptelæ, cuius tenor sequitur & est talis:

Leo episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, sacro approbante Concilio.

Pastor æternus gregem suum vsque ad consummationem sæculi nunquam deserturus, ita, Apostolo teste, obedientiam dilexit, vt pro expiando primi parentis inobedientiæ peccato seipsum humiliauerit, factus obediens vsque ad mortem: migraturus vero ex mundo ad Patrem, in soliditate petræ Petrum eiusque successores vicarios suos instituit, quibus ex libri regum testimonio ita obedire necesse est, vt qui non obedierit, morte moriatur. Et vt alibi legitur, in ecclesia esse non potest, qui Romani pontificis cathedram deserit: quoniam Augustino Gregorioque auctoribus, sola obedientia est mater custosque omnium virtutum, sola fidei meritum possidens: sine qua, quisque infidelis conuincitur, etiamsi fidelis esse videatur. Itaque nos, eodem Petro docente, solliciti esse debemus, vt quæ a Romanis pontificibus prædecessoribus nostris, præsertim in sacris Conciliis pro obedientiæ huiusmodi, auctoritatis, libertatisque ecclesiasticæ, & sedis apostolicæ defensione, mature & ex legitimis causis inchoata sunt, nostris studio, & cura & diligentia debite absoluantur, & ad optatum finem perducantur: simplicium quoque animæ, quarum etiam rationem Deo reddituri sumus, a dolis & laqueis tenebrarum principis liberentur. Sane felicitatis recordationis Iulius papa secundus prædecessor noster, post indictum ex legitimis tunc expressis causis, de venerabilium fratrum suorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium, de quorum numero tunc eramus, consilio & assensu, sacrum Lateranense Concilium, prouide considerans cum eodem sacro Lateranensi Concilio Bituricensem regni Franciæ corruptelam, quam illi pragmaticam sanctionem vocant, cum maximo animarum periculo & scandalo, ac dignitatis sedis apostolicæ detrimento & vilipendio, retroactis temporibus viguisse & adhuc vigere, eiusdem pragmaticæ sanctionis negotium, eodem approbante Concilio, discutiendum certis tunc nominatim deputatis cardinalibus & prælatis certæ con-

gregationis commisit. Et quamquam sanctio præfata ex multis nullitati notorie subiaceret, schismaque manifestum foueret & contineret, & propterea citatione aliqua minime præcedente, per se irrita, nulla & inualida declarari potuisset, ex abundanti tamen cautela idem Iulius prædecessor Gallicos prælatos, capitula ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta, & laicos illis fauentes, & dicta sanctione vtentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter vel diuifim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret accessus, in Mediolanensis, Astensis & Papiensis ecclesiarum valuis affigendum, monuit & citauit, vt infra tunc expressum terminum, coram eo & dicto Concilio comparerent, causasque dicerent, quare sanctio præfata, illiusque corruptela & abufio in concernentibus auctoritatem Romanæ ecclesiæ, & sacrorum Canonum, ac ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla & inualida declarari non deberet. Cumque dicto Iulio prædecessore in humanis agente, diuersis impedimentis causantibus, citatio exequi & reproduci, ac negotium abrogationis huiusmodi plene discuti, vt intentio ipsius Iulii prædecessoris fuerat, non potuisset, sed eodem Iulio prædecessore rebus humanis exempto, citatio ipsa legitime executata, & per procuratorem fiscalem sacri Concilii promotorem reproducta, ipsorumque citatorum non comparentium contumacia accusata, & ad vltiora procedi petitum fuisset: nos diuina fauente clementia, ad summi apostolatus apicem assumpti, omnibus rite pensatis, petitionis prædictæ ex certis causis nullum tunc responsum dedimus. Ac deinde cum per dictos monitos & citatos diuersa impedimenta allegarentur, quare in termino eis, vt præfertur, præfixo comparere non potuissent, vt omnis iustæ excusationis & querelæ occasio eis auferretur, terminum citationis & monitionis huiusmodi præfixum, eodem sacro approbante Concilio, ad alium tunc expressum terminum iam diu effluxum, in diuersis sessionibus pluries prorogauimus. Cum autem moniti & citati prædicti, sublatis iam omnibus impedimentis, effluxisque omnibus terminis, coram nobis & dicto Concilio non comparuerint, nec comparere curauerint, ad allegandam causam, quare san-

ANNO
CHRISTI
1516.

Etio prædicta nulla declarari non debeat, ita vt executioni ultra locus non sit, possintque merito contumaces reputari, prout eos exigente iustitia reputamus: nos mature attendentes pragmaticam sanctionem vel potius, vt dictum est, corruptelam, schismatis tempore a non habentibus potestatem, editam, reliquæ Christianæ reipublicæ ecclesiæque sanctæ Dei nullatenus conformem, & a claræ memoriæ Ludouico XI. Francorum rege Christianissimo reuocatam, cassatam, atque abolitam, auctoritatem, libertatem, ac dignitatem dictæ sedis violare ac diminuire, facultatemque Romani pontificis pro tempore existentis de sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium pro vniuersali ecclesia assidue laborantium, virorumque doctorum personis, quibus abundat curia, & quorum consiliis sedis apostolicæ & Romani pontificis atque vniuersalis ecclesiæ auctoritas & potestas conseruantur, negotiaque diriguntur, & in prospero statu conseruentur, ecclesiis & monasteriis, eisdemque personis de reliquis beneficiis ecclesiasticis iuxta eorum status exigentiam prouidendi, penitus auferre, prælatis vero ecclesiasticis illarum partium causam præbere, vt ipsi neruum ecclesiasticæ disciplinæ obedientiæ sanctum frangant & violent, ac contra nos & sedem prædictam eorum matrem cornua erigant, & eis ad præmissa audendum viam aperire, ipsamque notorie nullitati subiacere, nulloque nisi alicuius temporis seu potius tolerantia cuiusdam adminiculo fulciri, & si Romani pontifices prædecessores nostri præfati, prout ipsi suo tempore summopere optare demonstrarunt, corruptelam & abusionem huiusmodi, vel malignitate temporum, vel alias illi prouidere, & in totum occurrere non valentes, suis temporibus tolerasse visi fuerunt, considerantes tamen ab ipsius Bituricensis sanctionis editione vix annos septuaginta fluxisse, nullumque infra hoc temporis spatium præter hoc Lateranensè Concilium legitime fuisse celebratum, in quo cum (disponente Domino) constituti simus, ab eiusdem improbæ sanctionis extirpatione & totali annullatione, sine nostra & tantorum patrum in præsentì Concilio congregatorum nota, ac nostra & dictorum illa vtentium animarum periculo, abstinere seu desistere non posse, Augustino teste, iudicamus atque censemus. Et

sicut piæ memoriæ Leo papa I. prædecessor noster, cuius in hoc libenter, quoad possumus, vestigia imitamur, ea quæ in secunda Ephesina Synodo temere contra iustitiam & catholicam fidem gesta fuerunt, postmodum in Calchedonensi Concilio mandauit ac fecit, pro dictæ fidei firmitate reuocari: ita & nos a tam nefariæ sanctionis & contentorum in ea reuocatione, retrahi aut desistere, salua conscientia, ac nostro & ipsius ecclesiæ honore, non posse, aut debere, censemus. Nec illud nos mouere debet, quod sanctio ipsa, & in ea contenta, in Basileensi Concilio edita, & ipso Concilio instante, a Bituricensi congregatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia post translationem eiusdem Basileensis Concilii, per felicis memoriæ Eugenium papam quartum, etiam prædecessorem nostrum factam, a Basileensi Conciliabulo, seu potius conuenticula, quæ præsertim post huiusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum robur habere potuerint: cum etiam solum Romanum pontificem pro tempore existentem, tamquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, tam Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissoluendorum plenum ius & potestatem habere, nedum ex sacræ scripturæ testimonio, dictis sanctorum patrum, ac aliorum Romanorum pontificum etiam prædecessorum nostrorum, sacrorumque Canonum decretis, sed propria etiam eorumdem Conciliorum confessione manifeste constet: quorum aliqua referre placuit, reliqua vero, vt pote notoria, silentio præterire. In Alexandrina enim Synodo Athanasio ibidem existente, Felici Romano pontifici ab eadem Synodo scriptum fuisse legimus, Nicænam Synodum statuuisse non debere absque Romani pontificis auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latet, etiam eumdem Leonem pontificem Ephesinam secundam Synodum ad Calchedonem transtulisse; Martinum etiam papam V. præsentibus suis in Concilio Senensi potestatem transferendi Concilium nulla consensus ipsius Concilii mentione habita dedisse; Ephesinam quoque primam Synodum Cælestino, ac Calchedonensem eidem Leoni, sextam Agathonis, septimam Hadriano, octauam Nicolao, octauam etiam Constantinopolitanam Synodum Hadria-

ANNO
CHRISTI
1516.

no Romano pontifici prædecessoribus nostris maximam reuerentiam exhibuisse, eorumdemque pontificum institutionibus & mandatis in sacris Conciliis per eos editis & factis, reuerenter & humiliter obtemperasse. Vnde Damasus papa & ceteri episcopi Romæ congregati scribentes de Concilio Ariminenfi episcopis in Illyrico constitutis, præiudicium aliquod per numerum episcoporum Arimini congregatorum fieri non potuisse testantur: quandoquidem constat, Romanum pontificem, cuius ante omnia decebat spectari decretum, talibus non præbuisse consensum: eumdemque Leonem pontificem, vniuersis Sicilia episcopis scribentem, idem voluisse apparet. Consueueruntque antiquorum Conciliorum patres, pro eorum, quæ in suis Conciliis gesta fuerunt, corroboratione a Romano pontifice subscriptionem, approbationemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicæna & Ephesina ac Chalcedonenfi huiusmodi, & sexta Constantinopolitana, & septima eadem Nicæna, & Romana sub Symmacho Synodis habitis, earumque gestis, nec non in Aimari libro de Synodis manifeste colligitur, quod etiam nouissime Constantienses patres fecisse constat. Quam laudabilem consuetudinem si Bituricenses & Basileenses secuti fuissent, huiusmodi molestia procul dubio careremus. Cupientes quoque huiusmodi negotium ad debitum finem perducere, ac tam vigore citationum hæcenus a nobis, & præfato Iulio prædecessore ex abundanti emanatarum, quam aliorum præmissorum, quæ ita notoria sunt, vt nulla valeant excusatione aut tergiuersatione celari, etiam ex nostro pastoralis officio procedentes, omnesque & singulos, tam iuris quam facti defectus, si qui forsân in præmissis interuenerint, supplentes, ex certa nostra scientia, & de apostolica potestatis plenitudine, eodem sacro approbante Concilio, tenore præsentium præfatam pragmaticam sanctionem seu corruptelam, eiusque approbationem quomodolibet emanatam, omniaque & singula decreta, capitula, statuta, constitutiones, siue ordinationes in eodem quomodolibet contentas, seu etiam insertas, ac ab aliis prius editas, nec non consuetudines, stylum, vsus, siue potius abusum, ex ea in hanc vsque diem quomodolibet emanatos seu obseruatos, nullius roboris vel momenti fuisse

& esse decernimus & declaramus. Nec non ad abundantiore[m] cautelam eamdem Bituricense[m] sanctionem siue corruptelam, eiusque approbationem tacitam vel expressam, vt præfertur, & in ea contenta omnia & singula, etiam inserta quæcumque reuocamus, cassamus, abrogamus, irritamus, annullamus ac damnamus, & pro infectis, reuocatis, cassatis, abrogatis, irritatis, annullatis, & damnatis haberi volumus, decernimus & declaramus. Et cum de necessitate salutis existat omnes Christi fideles Romano pontifici subesse prout diuinæ scripturæ & sanctorum patrum testimonio edocemur, ac constitutione felicis memoriæ Bonifacii papæ VIII. similiter prædecessoris nostri, quæ incipit, Vnam sanctam; declaratur: pro eorundem fidelium animarum salute, ac Romani pontificis & huius sanctæ sedis suprema auctoritate, & ecclesiæ sponsæ suæ vnitæ & potestate, constitutionem ipsam, sacro præsentē Concilio approbante, innouamus & approbamus, sine tamen præiudicio declarationis sanctæ memoriæ Clementis papæ V. quæ incipit, Meruit; inhi-bentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis & censuris infra dicendis, omnibus & singulis Christi fidelibus, tam laicis quam clericis sæcularibus, & quorumuis ordinum etiam mendicantium regularibus, & aliis quibuscumque personis, cuiuscumque status, & gradus, & conditionis existant, etiam sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus, patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, & quibusuis aliis ecclesiastica vel mundana, vel quauis alia dignitate fulgentibus, omnibusque aliis & singulis prælatis, clericis, capitulis, & conuentibus sæcularibus, & ordinum prædictorum regularibus, etiam monasteriorum abbatibus, prioribus, ducibus, comitibus, principibus, baronibus, parliamentis, officialibus etiam regiis, iudicibus, aduocatis, notariis & tabellionibus ecclesiasticis vel sæcularibus, & quibusuis aliis personis ecclesiasticis regularibus & sæcularibus, vt præfertur, quacumque dignitate fulgentibus, in præfato regno Franciæ, Delphinatu, & vbicumque prædicta pragmatica directe vel indirecte, tacite vel expresse vigeret, quomodolibet existentibus, vel pro tempore futuris, ne de cetero præfata pragmatica sanctione, seu potius corruptela, quomodolibet ex quauis causa, ta-

ANNO
CIVITATIS
1516

cite

ANNO
CHRISTI
1516.

cite vel expresse, directe vel indirecte, aut quouis alio quaesito colore vel ingenio, in quibusque actibus iudicialibus vel extraiudicialibus uti, seu etiam eam allegare, vel secundum eam iudicare, aut quosuis actus iudiciales vel extraiudiciales, secundum dictæ pragmaticæ tenorem vel capitula in ea contenta, per se vel alium seu alios nullatenus facere præsumant, aut per alios fieri permittant seu mandent, nec præfatam pragmaticam sanctionem, aut in ea contenta capitula seu decreta, ulterius in domibus suis, aut aliis locis publicis vel priuatis teneant: quinimo illam ex quibusuis archiuis etiam regiis, seu capitularibus, & locis prædictis, infra sex menses a data præsentium computandos, deleant seu deleri faciant, sub maioris excommunicationis latæ sententiæ, nec non quo ad ecclesiasticas, & regulares personas prædictas, omnium etiam patriarchalium, metropolitanarum, & aliarum cathedralium ecclesiarum, monasteriorum quoque & prioratum, etiam conuentualium, & quarumcumque dignitatum aut beneficiorum ecclesiasticorum sæcularium, & quorumuis ordinum regularium priuationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda: quo vero ad sæculares, præfatæ excommunicationis, nec non amissionis quorumcumque feudorum, tam a Romana quam alia ecclesia ex quauis causâ obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, inhabilitatisque ad omnes & singulos actus legitimos quomodolibet faciendos, infamesque ac criminis læsæ maiestatis in iure expressis pœnis, eo ipso, & absque ulteriori declaratione per omnes & singulos suprascriptos, si (quod absit) contra fecerint, incurrendis: a quibus vigore cuiuscumque facultatis, ac clausularum etiam in confessionalibus, quibusuis personis sub quibusuis verborum formis concessis, contentarum, nisi a Romano pontifice canonice intrante, vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolui nequeant; non obstantibus præmissis, nec non constitutionibus & ordinationibus, decretis ac statutis, apostolica, seu quacumque alia etiam conciliari auctoritate quomodolibet, etiam ex certa scientia & apostolicæ potestatis plenitudine editis & ema-

natis, & sæpius innouatis, repetitis, confirmatis & appro-
batis: quibus illorum omnium & singulorum tenores, ac
si de verbo ad verbum insererentur, ad effectum præmis-
forum, pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis
alias in suo robore permanfuris, scientia, potestate & te-
nore præmissis, specialiter & expresse derogamus contra-
riis quibuscumque: aut si communitatibus, vniuersitati-
bus, & personis singulis supranominatis, etiam cardinali-
bus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, marchionibus,
& ducibus præfatis, vel quibusuis aliis, communiter vel
diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, sus-
pendi vel excommunicari, aut propterea priuari, & in-
habiles reddi non possint per literas apostolicas non
facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum,
de indulto huiusmodi mentionem: & quibuscumque
aliis priuilegiis, indulgentiis & literis apostolicis genera-
libus, vel specialibus, quorumcumque tenorum existant,
per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non in-
serta, effectum earundem impediri valeat quomodo-
libet vel differri, & de quibus, quorumque tenoribus
de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio
specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagi-
nam nostri supplementi, decreti, declarationis, reuoca-
tionis, cassationis, abrogationis, irritationis, annullationis,
damnationis, voluntatis, constitutionis, innouationis, ap-
probationis, inhibitionis, & derogationis infringere, vel
ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare
præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac bea-
torum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incur-
surum.

Data Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacro-
sancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis
dominicæ 1516. quartodecimo Kalendas Ianuarii, pontifi-
catus nostri anno quarto.

Vifa. I. Saluius.

F. de S. Ioanne.

Qua perlecta, petiit an placerent paternitatibus suis
contenta in scheda. Et omnibus placuerunt simplici-
ter, excepto reuerendo domino episcopo Terdonen-
si qui dixit, quod non placebat sibi reuocatio illorum,

ANNO
CHRISTI
1516.

quæ habuerint originem a Basileensi & Bituricensi Conciliis, seu conuenticulis.

Postremo reuerendus pater dominus Ioannes episcopus Sibinicensis ascendit ambonem, & legit schedulam disponentem circa religiosos & eorum priuilegia; cuius tenor talis est:

*Leo episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam,
sacro approbante Concilio.*

Dum intra mentis arcana reuoluimus, & diligenti consideratione pensamus operosa sollicitudinis studia, continuosque labores pro diuini nominis gloria, exaltatione catholice fidei, ecclesie unitate seruanda, & institutione ac salute fidelium animarum per coepiscopos eorumque superiores, in diuersis orbis partibus, ad regimen suarum ecclesiarum a sede apostolica constitutos, nec non per fratres diuersorum ordinum, præsertim mendicantium, indefesse & indefinenter impensos, tanta ex eorum in vinea Domini fructuosis operibus, & opportune ac laudabiliter gestis, cordi nostro prouenit satisfactio, ut iis quæ ad pacem & quietem inter eos conseruandam conducere cognoscimus, omni studio intendamus. Nouimus enim episcopos ipsos in partem sollicitudinis nostræ assumptos fuisse, quorum honor & sublimitas, teste Ambrosio, nullis potest comparationibus adæquari. Religiosos etiam in agro dominico pro Christianæ religionis defensione & ampliatione complura fecisse, ac vberes fructus protulisse, & in dies singulos proferre, ita ut eorumdem episcoporum ac religiosorum bonis operibus orthodoxam fidem incrementa sumpsisse, & per orbem terrarum vndique dilatatam fuisse, fidelium nullus ignoret. Et sicut ipsi sæpenumero vigilantissima & solerti cura schismata in Dei ecclesia extinguere, & ecclesie unitatem reddere, & ut eidem ecclesie pacis tranquillitas daretur, innumeros labores subire non dubitarunt: ita quoque par est, eos inter se, nostris prouisionibus, pacis vinculo, ac fraterna caritate & unitate coniungi, ut eorum concordia doctrina & mutuis operibus vberiores in ecclesia Dei fructus proueniant. Sane cupientes, ut iura spiritualia, quæ ad Dei laudem & Christi fide-

lium animarum salutem pertinent, & quorum exercitium præfatis episcopis & eorum superioribus in suis diocæsi- bus, cum ipsi in partem sollicitudinis, vt præfertur, assum- pti, ac diocæses distinctæ, & cuiuslibet eorundem episco- porum assignatæ fuerunt, commissum extitit, vt per ipsos episcopos exerceantur, & ius illa libere exercendi, quan- tum fieri potest, eis illæsum præferuetur: & si aliqua dictis fratribus mendicantibus in eorundem episcoporum læsio- nem per Romanos pontifices prædecessores nostros & se- dem apostolicam concessa fuerint, concessionem huiusmo- di eisdem religiosis factas, in subsequenti duximus mo- derandas, vt ipsi fratres potius ab eisdem episcopis omni- cum caritate foueantur, quam aliquo modo molestantur & inquietentur. Vna enim est regularium & sæcularium, prælatorum & subditorum, exemptorum & non exem- ptorum vniuersalis ecclesia, extra quam nullus omnino saluatur, eorumque omnium vnus Dominus, vna fides: & propterea decet eos, qui eiusdem sunt corporis, vnus etiam esse voluntatis. Et sicut fratres nexu inuicem cari- tatis adstricti sunt, sic non conuenit alterum in alterius iniuriam seu iacturam proflire, dicente Salvatore: *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.* Ad conseruandam igitur inter episcopos & eorum superiores, ac prælatos & fratres huiusmodi mutuam caritatem & be- neuolentiam, diuini quoque cultus augmentum, pacem- que & tranquillitatem vniuersalis ecclesiæ status, quod ita demum fieri posse cognoscimus, si vnicuique quantum fieri potest, sua iurisdictio conseruetur, sacro approbante Concilio statuimus & ordinamus, quod episcopi & eo- rum superiores & alii prælati præfati, parochiales eccle- sias ad eosdem fratres ratione locorum suorum legitime spectantes, quo ad ea, quæ ad parochianorum curam, & sacramentorum conseruationem, administrationemque pertinent, sine tamen visitatorum insolito grauamine vel impensâ, visitare, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, si religiosi fuerint, iuxta ipsius ordi- nis regularia instituta intra septa regularis loci: sæcula- res vero presbyteros, & fratres huiusmodi beneficia obti- nentes, libere tamquam suæ iurisditioni subiectos punire. Ac tam prælati quam presbyteri sæculares, qui vinculo

Ioh. 16.

ANNO
CHRISTI
1516.

excommunicationis ligati non fuerint, Missas in ecclesiis domorum eorundem deuotionis causa celebrare volentes, celebrare possint: ipsique fratres tales celebrare volentes libenter recipere debeant; ac ab eisdem praelatis ad processiones solennes pro tempore faciendas requisiti, dummodo eorum loca suburbana vltra vnum milliare a ciuitatibus respectiue non sint remota, accedere: nec non superiores eorundem fratrum fratres, quos ad audiendas confessiones subditorum eorundem praelatorum pro tempore elegerint, eisdem praelatis personaliter exhibere ac presentare, si eos sibi exhiberi & presentari petierint: alioquin eorum vicariis, dummodo ad praelatos vltra duas diatas accedere non cogantur, omnino non teneantur. Possintque illi per eosdem episcopos & praelatos super sufficienti literatura & aliqua saltem huiusmodi sacramenti peritia dumtaxat examinari: talibusque presentatis admissis, vel etiam indebite recusatis, confitentes constitutioni, quae incipit: Omnis vtriusque sexus; quoad confessionem dumtaxat satisfecisse censeantur, ipsique fratres etiam forensium confessiones audire valeant. Laicos tamen & clericos saeculares, a sententiis ab homine latis, nullatenus absolueri possint. Eucharistiae vero & extremae vnctionis, aliaque ecclesiastica sacramenta illis, quorum etiam infirmorum ac decedentium confessiones audierint, dicentibus proprium sacerdotem illa sibi dare denegasse, dare nequeant: nisi denegatio sine legitima causa facta, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram notario publico facta, doceretur. Eorundem vero fratrum obsequio insistentibus, sacramenta huiusmodi nullatenus ministrare valeant, nisi illorum durante obsequio. Pacta autem & conuentiones inter eosdem fratres & praelatos atque curatos pro tempore inita, valeant, nisi per subsequutum capitulum proximum generale vel prouinciale refutata, ac per eos refutatio huiusmodi intimata debito tempore fuerint. Parochias autem cum cruce ad leuanda funera eorum, qui apud ecclesias domorum & locorum eorundem suam elegerint sepulturam, intrare non possint, nisi prius praemonito & requisito, ac non recusante parochiano presbytero, & tunc sine eius ac ordinarii praedicio: nisi eisdem fratribus su-

per hoc antiqua consuetudo, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione suffragetur. Volentes quoque sepeliri in habitu eorumdem fratrum in claustro non degentes, sed in propriis domibus habitantes, in eorum vltima voluntate sepulturam sibi libere eligere possint. Quodque fratres ipsi ad ordines promouendi, per ordinarios de grammatica & sufficientia examinari, & dummodo competenter respondeant, per eosdem ordinarios libere admitti, ac nullatenus in eorum ecclesiis seu domibus, aut aliis eorum locis, ab alio quam a diocesano episcopo, vel eius vicario, super hoc cum debita reuerentia requisito, & absque rationabili causa contradicente, vel eo a diocesi absente, ad dictos ordines promoueri debeant. Nec ab alio episcopo consecrationem ecclesiæ, vel altaris, aut cœmeterii benedictionem petere, seu in ecclesiis per eos pro tempore ædificandis, primum lapidem per alienum episcopum poni facere possint, nisi vbi ordinarius bis aut ter cum debitis reuerentia & instantia requisitus, sine legitima causa id recusauerit. Et absque curatorum consensu sponsum & sponsam benedicere nequeant. Et vt debitus honor matri ecclesiæ reddatur, tam ipsi fratres, quam alii clerici sæculares, etiam super hoc apostolicæ sedis priuilegio muniti, die sabbati maioris hebdomadæ, antequam campana cathedralis vel matricis ecclesiæ pulsauerit, campanas in ecclesiis suis pulsare minime possint. Contra facientes poenam centum ducatorum incurrant. Censuras autem per eosdem ordinarios latas & promulgatas, ac in matrici ecclesiæ ciuitatum, nec non in collegiatis & parochialibus ecclesiis castrorum & opidorum respectiue solenniter publicatas, quando super hoc ab eisdem ordinariis requisiti fuerint, in ecclesiis domorum suarum publicare ac seruare. Et vt animarum vtriusque sexus Christi fidelium saluti vberius consulatur, illos, quorum confessiones pro tempore audierint, cuiuscumque status & conditionis fuerint, ad soluendum decimas, siue aliam bonorum seu fructuum quotam in locis, in quibus decimæ ipsæ aut similia solui consueuerunt, etiam sub onere conscientiarum suarum monere & hortari, ipsisque etiam illas soluere recusantibus, absolutionem denegare, & super

ANNO
CHRISTI
1516.

hoc requisiti, id populo etiam publice prædicare & persuadere teneantur. Conseruatores autem eisdem fratribus pro tempore a sede apostolica deputandi, doctrina & probitate præstantes, & in ecclesiastica dignitate constituti esse debeant: & coram eis per eosdem fratres, quibus dati fuerint, vltra duas diastas a loco suæ solitæ habitationis nullus trahi possit, priuilegiis super hoc alias eis concessis nullatenus suffragantibus. Excommunicati quoque, ordinem mendicantium profiteri volentes, vbi de interesse tertii agetur, absolui non possint, nisi præuia satisfactione. Procuratores quoque & negotiorum gestores ac operarii eorumdem fratrum seruitiis insistentes, sententiis excommunicationis promulgatis illaqueati sint, & esse censeantur, si illis causam dederint, aut dantibus consilium, auxilium vel fauorem præstiterint. Fratres autem & sorores tertii ordinis, nec non mantellati, corrigiati, pizochata, chordellati, & alii quocumque nomine nuncupati, in propriis domibus habitantes, sepulturam, vbi voluerint, eligere valeant: sed die paschatis tantum eucharistiam, nec non extremam vñtionem, ceteraque ecclesiastica sacramenta, pœnitentiæ sacramento dumtaxat excepto, a proprio sacerdote recipere, & ad onera, quæ laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro sæculari coram iudicibus sæcularibus conueniri possint. Et ne censura vilescat ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidem dicti tertii ordinis, ad diuina audienda in ecclesiis suorum ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel causam ipsam nutriant seu foueant, aut dantibus auxilium, consilium vel fauorem quoquo modo præstiterint. Collegialiter autem viuentes, seu cum claustralibus habitantes, ac mulieres virginalem seu cælibem, aut castam vidualem (expresso voto & sub dicto habitu) vitam ducentes, priuilegiis, quibus fratres ordinis, cuius tertie regulæ habitum gestant, gaudere debeant. Omnia etiam singula supradicta ad reliquos religiosos ordinum quorumcumque extendi, & per eos etiam seruari debere volumus atque decernimus. Saluis tamen in reliquis desuper non expressis, tam episcoporum quam fratrum & aliorum religiosorum

prædictorum iuribus, quibus per præmissa in aliquo præiudicare, seu quidquam innouare non intendimus; non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dictorum ordinum, iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis alia firmitate roboratis, priuilegiis quoque & indultis, ac literis apostolicis, contra præmissa, seu aliquod præmissorum eisdem ordinibus concessis, etiam in Mari magno contentis, quibus, etiamsi ad illorum derogationem, de eis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas id importantes, mentio seu quauis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque, decernentes exnunc irritum & inane, si secus super his a quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Eosdem insuper fratres in virtute sanctæ obedientiæ monemus, vt eosdem episcopos, loco sanctorum apostolorum subrogatos, pro debita & nostra ac apostolicæ sedis reuerentia, congruo honore & conuenienti obseruantia venerentur. Ipsos quoque episcopos hortamur, ac per viscera misericordiæ Dei nostri requirimus, vt fratres ipsos affectu beneuolo prosequentes, caritatiue tractent ac benigne foueant, seque illis minime difficiles, aut duros vel morosos, sed potius faciles, mites, propitios, piæque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prædictis, tamquam in agro dominico cooperatores, eorumque laborum participes prompta benignitate recipiant, eorumque iura omni cum caritate custodiant, atque defendant, vt tam episcopi quam fratres præfati, quorum opera veluti lucernæ ardentes supra montem positæ, omnibus Christi fidelibus lumen præbere debent, ad Dei laudem, fidei catholicæ exaltationem, populorumque salutem, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde a largissimo bonorum omnium retributore Domino perennis vitæ præmium consequi mereantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, voluntatis, derogationis, decreti,

ANNO
CHRISTI
1516.

decreti, monitionis, exhortationis, & requisitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Data Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta basilica solemniter celebrata, anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo decimo sexto, decimono Decembris, pontificatus nostri anno quarto.

Qua perlecta, idem episcopus legit indictionem duodecimæ sessionis, videlicet sexto Nonas Martii proxime futuri. Et petiit, an placerent lecta in dictis schedulis paternitatibus suis. Et fuerunt vota infra scripta aliquantulum discrepantia, aliis ceteris respondentibus per verbum, Placet. Nam reuerendus dominus Iacobus episcopus Potentinus dixit, quod non fuerat vocatus nec informatus; & ea de causa remittit se ad sanctissimum dominum nostrum, a quo bona cuncta procedunt.

Cumanus & Taruisinus dixerunt, quod videbatur eis, quod esset adimenda illa clausula, Saluis, &c. & quod poneretur, Approbare, vbi dicit, Innouare.

Cauallicensi etiam non placuit illa clausula, Saluis, &c.

Melfitanus dixit, placere sibi quoad ea, quæ restituntur ordinariis, in alio vero sine præiudicio ordinariorum & successorum suorum.

Hipporegiensi placuerunt sine approbatione priuilegiorum. Et in eodem voto fuit Bellunensis.

Terdonensi placuerunt, exceptis duobus, videlicet de conseruatoribus, quibus dari deberent assessores, & sine approbatione priuilegiorum, quia vnus inclusio est alterius exclusio.

Cæsenateni placuerunt sine approbatione priuilegiorum.

Brumatensi placuerunt, dummodo tollatur clausula, Saluis, aut verbum, Innouare, deponatur, & ponatur, Approbare.

Vinciensi, Ferentino, & Senogallieni placuerunt sine approbatione priuilegiorum fratrum.

Allegariensi placuerunt pro se, sed pro aliis, qui-

Concil. Tom. 34.

Vuu

bus est procurator, dicit se nihil velle dicere.

Digniensi placuerunt, sine præiudicio ecclesiæ suæ.

Fuerunt insuper data mandata prælatorum absentium; & primo, reuerendus dominus Zutfeldus Vverdemberg dedit mandatum reuerendi patris domini Henrici episcopi Coroniensis. Et dominus Petrus de Candia dedit mandatum reuerendi patris domini Augustini episcopi Grafensis.

Reuerendus dominus Ioannes Noendommanus dedit mandatum reuerendi patris domini Theodorici episcopi Lubecensis.

Reuerendus dominus Benedictus episcopus Chienfis dedit mandatum reuerendi domini Iacobi episcopi Fauentini.

Reuerendus dominus Ioannes de Treda nomine episcopi Caietani, siue de Lipari, dedit mandatum reuerendi patris domini Petri episcopi Lucan.

Reuerendus dominus Hieronymus episcopus Asculanus dedit mandatum reuerendi domini episcopi Ioannis Antonii Calinensis.

Reuerendus dominus Alexius episcopus Melfitanus dedit mandatum reuerendi domini Iuliani Cibo episcopi Agrigentini.

Reuerendus dominus Ioannes episcopus Algarensis dedit mandatum reuerendi domini Guillelmi episcopi Tyrasonensis.

Reuerendus dominus Petrus episcopus Castellimaris dedit mandatum reuerendi domini Francisci episcopi Spoletani.

Reuerendissimus dominus cardinalis sancti Georgii dedit mandatum reuerendi domini Alberti Magdeburgensis, & Moguntini archiepiscopi, ac marchionis Brandenburgensis.

Reuerendus dominus Ioannes Ingenvinkel, dedit mandatum reuerendi domini Friderici episcopi Traiectensis.

Reuerendus dominus Ioannes episcopus Vrgellensis, dedit mandatum reuerendi domini Petri Conceptionis in insula Hispan.

Reuerendus pater dominus Georgius archiepiscopus

ANNO
CHRISTI
1517.

Nazarenus dedit mandatum reuerendi domini episcopi
Tribuniensis & Machariensis.

Et dominus Zutfeldus Noiodeburgensis dedit manda-
tum pro reuerendo domino Ioanne episcopo Haruerber-
genfi.

Et dominus Petrus de Soto dedit mandatum reueren-
di domini Alphonfi archiepiscopi Compostellani.

Reuerendus dominus Alexius episcopus Melfitanus
præfatus excusauit reuerendum dominum Nicolaum e-
piscopum Bergomensẽ.

Reuerendus dominus Ioannes Pels dedit mandatum
reuerendi domini Medardi abbatis sancti Adalberti in
Egmonda, ordinis sancti Benedicti Traiectensis diocce-
sis.

Quibus finitis cantores inceperunt Te Deum lauda-
mus. Quo finito, sanctissimus dominus noster, comi-
tantibus reuerendissimis dominis cardinalibus, patriar-
chis, archiepiscopis & episcopis, & aliis prælatis & no-
bilibus viris, equitando rediit ad sacrum palatium apo-
stolicum in Vaticano.

P R O R O G A T I O S E S S I O N I S
D V O D E C I M Æ.

Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo
decimoseptimo, indictione quinta, die vero vigesima se-
ptima mensis Februarii, pontificatus sanctissimi in Christo
patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia
papæ decimi anno quarto, præfatus sanctissimus dominus
noster de sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium consilio,
duodecimam sessionem ex certis rationabilibus causis &
legitimis prorogandam duxit & prorogauit, prout in sche-
dula per cursores in basilicæ principis apostolorum de Vr-
be, & sancti Ioannis Lateranensis ecclesiarum valuis, ac
cancellariæ & audientiæ apostolicæ portis affixa apparuit.

Tenor vero schedulæ & executionis earum sequitur
& est talis:

Leo episcopus seruus seruorum Dei.

Duodecimam sessionem Spiritu sancto fauente, legi-
time congregandam, quam alias sexto Nonas Martii

Concil. Tom. 34.

V u u ij